Täysistunto

Torstai 27.2.2020 klo 16.01—19.19

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 19.19.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.01—17.56) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.56—19.19).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2019 (K 4/2020 vp).

3. Pääministerin ilmoitus Suomen varautumisesta koronaviruksen mahdolliseen leviämiseen

Pääministerin ilmoitus PI 3/2020 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus Suomen varautumisesta koronaviruksen mahdolliseen leviämiseen. Pääministeri Sanna Marinin puheenvuoron, 10 minuuttia, ja valtiovarainministeri Katri Kulmunin puheenvuoron, 5 minuuttia, jälkeen annan kullekin ryhmälle mahdollisuuden 2 minuutin vastauspuheenvuoron käyttämiseen. Tämän jälkeen siirrytään 1 minuutin vastauspuheenvuoroin käytävään debattiin, jolloin myönnän vastauspuheenvuoroja harkitsemassani järjestyksessä. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Asian käsittelyyn varataan aikaa 1,5 tuntia.

Keskustelu

16.03 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kiinassa vuoden alussa käynnistynyt uuden koronaviruksen aiheuttama hengitystieinfektioepidemia on levinnyt nopeasti useaan maahan. Viruksen aiheuttamia tartuntatapauksia on maailmanlaajuisesti raportoitu yli 80 000 ja kuolemantapauksia vajaa

3 000. Tartunnoista suurin osa on todettu Kiinan Hubein maakunnassa, missä uusi viruskanta havaittiin ensimmäisenä. Suomessa epidemioihin on varauduttu huolellisesti ja suunnitelmallisesti, ja lainsäädäntömme on ajan tasalla. Lainsäädäntöä myös arvioidaan uusien tilanteiden pohjalta.

Tämänhetkisen tiedon mukaan suurimmalla osalla virukseen sairastuneista oireet ovat olleet lieviä, ja he ovat toipuneet hyvin kotihoidossa. Osalla ihmisistä infektio voi kuitenkin johtaa vakavampaan tautimuotoon, kuten keuhkokuumeeseen. Vakavimpien oireiden riskiryhmässä ovat ikääntyneet ja perussairauksia sairastavat. He tarvitsevat muita useammin tehohoitoa sairastuessaan virukseen. Lapsilla tauti on ollut hyvin lievä. Nuorilla ja keski-ikäisillä vakavat tautimuodot ovat olleet harvinaisia.

Euroopassa on todettu tähän mennessä noin 480 tautitapausta, joista suurin osa on Italiassa. Italian neljä maakuntaa on tähän mennessä määritelty epidemia-alueeksi. Suomessa varmistettuja tautitapauksia on ollut kaksi. Suomi on varautunut tilanteeseen hyvin. Useissa EU-maissa on viime päivinä todettu Italiasta peräisin olevia tartuntoja, ja on todennäköistä, että taudin leviäminen jatkuu sekä Italiassa että muualla Euroopassa. Vaikka Kiinassa raportoitujen tapausten määrä on laskusuunnassa, tapausmäärät ovat nousseet erityisesti Etelä-Koreassa ja Iranissa.

Arvoisa puhemies! On luonnollista, että kansalaisten huoli virusepidemiasta kasvaa sitä mukaa kun tautia esiintyy maantieteellisesti lähempänä. Maailman terveysjärjestö on arvioinut koronaviruksen leviävän herkästi maasta toiseen, ja siksi Suomikin on varautunut taudin leviämiseen laaja-alaisesti eri hallinnonaloilla. Hallituksen saaman tiedon mukaan koronavirustapauksia tulee olemaan myös Suomessa. Tällä hetkellä on vielä vaikea arvioida, kuinka laajasti tautia tulee esiintymään, mutta olemme varautuneet hyvin erilaisten tilanteiden varalta.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun jossakin maassa ilmenee uusi tartuntatauti ja se leviää myös Suomeen. Tämä ei onneksi ole myöskään ensimmäinen kerta, kun varaudutaan epidemioihin ja pandemioihin. Suomi on maa, jossa terveydenhuolto toimii hyvin ja viranomaisten ammattitaito on ensiluokkaista. [Ben Zyskowicz: Suomi on maailman paras maa!]

Suomi on pitkäjänteisesti työskennellyt kansainvälisen terveysturvallisuusvalmiuden vahvistamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos koordinoivat ja seuraavat kansainvälistä tilannetta yhdessä Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen ja Maailman terveysjärjestö WHO:n kanssa. Suomessa toimitaan tartuntatautilain ja soveltuvin osin pandemian varautumissuunnitelman sekä materiaalisen varautumisen suunnitelman mukaisesti, ja sairaanhoitopiireissä käytetään jo ennestään olleita sars- ja mers-koronavirustoimintaohjeita ja -varautumissuunnitelmia.

Suomessa on hyvät edellytykset hoitaa sairastuneita, vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon on varauduttava tavallista korkeampaan kuormitukseen. Koronavirus on lisätty tuoreeltaan yleisvaarallisten tartuntatautien listalle, mikä mahdollistaa tartuntatautilain toimeenpanon tilanteen mukaan. Materiaalinen valmius muun muassa suojainten osalta on tarkistettu, ja vaikka lisävarusteita tarvitaan, niin tilanne on parempi kuin monissa Euroopan maissa.

Tartuntatautilaki velvoittaa kuntia, sairaanhoitopiirejä, THL:ää, aluehallintovirastoja sekä sosiaali- ja terveysministeriötä ehkäisemään tartuntatauteja ja niiden leviämistä väestössä. Tartuntatautien kansallista varautumista ja yhteistyötä muiden ministeriöiden kesken koordinoi sosiaali- ja terveysministeriö. Ministeriö koordinoi myös yhteistyötä ja tie-

donvaihtoa kansainvälisten organisaatioiden ja asiantuntijalaitosten välillä sekä EU:n komission kanssa. Sosiaali- ja terveysministeriö seuraa aktiivisesti ja ylläpitää kansallista ja kansainvälistä tilannearviota yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa, ja varautumistoimia päivitetään tarpeen mukaan.

Kansallisena asiantuntijalaitoksena THL tukee ministeriötä, ylläpitää valtakunnallista epidemiologista seurantajärjestelmää sekä ohjaa ja tukee tartuntatautien torjuntatyötä kunnissa ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. THL vastaa kansallisista ohjeista ja tiedottamisesta ja antaa väestölle ohjeita tartunnan välttämiseksi ja leviämisen ehkäisemiseksi. Laitos tekee myös tiivistä yhteistyötä kansallisten ja kansainvälisten asiantuntijalaitosten kanssa.

STM ja THL ovat tiiviisti yhteydessä muiden hallinnonalojen toimivaltaisten viranomaisten ja muiden ministeriöiden kanssa, kuten työ- ja elinkeinoministeriön, ulkoministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, valtiovarainministeriön ja sisäministeriön. Tilanteen seurannan ja analyysien perusteella on muun muassa tehostettu ja toteutettu kansalais- ja viranomaisviestintää, kehitetty materiaalista valmiutta, nostettu omaa johtamisvalmiutta ja tiivistetty viranomaisten välistä yhteydenpitoa.

Arvoisa puhemies! Epidemian leviämistä ja tartuntariskiä voidaan vähentää myös melko yksinkertaisin toimin. Viranomaiset suosittavat huolellista käsi- ja yskimishygieniaa pienentämään paitsi omaa myös muiden tartuntariskiä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ja viranomaisten keskeinen tehtävä on kansalaisten terveyden ja turvallisuuden takaaminen. Tämän rinnalla haluan kiinnittää huomiota virusepidemian aiheuttamaan taloudelliseen haasteeseen. Suomi on osa taloudellisesti verkottunutta maailmaa, ja talouskasvun hidastuminen vientimaissamme vaikuttaa myös maamme taloudelliseen asemaan. Tilanteesta voi seurata monenlaisia vaikutuksia talouteen.

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat jo nyt matkailu- ja ilmailualaan. Matkailun osalta ennakoimme merkittävää laskua tällä matkailusesongilla. Erityisesti kiinalaisten matkailijoiden tulo Suomeen on käytännössä pysähtynyt.

Kiina on Suomelle tärkeä vientimaa sekä elektroniikka- ja autoteollisuuden komponenttien ja raaka-aineiden tuottaja. Tästä aiheutuu haittaa suomalaisille yrityksille suoraan ja alihankintaketjujen kautta. Mitä kauemmin epävarma tilanne jatkuu, sitä merkittävämpiä haitat ovat. Taloudellisen toiminnan hiljentyminen Kiinassa vaikuttaa myös Suomen vientiin. Jos talouden hidastuminen pitkittyy, vaikutuksia alkaa näkyä enemmän.

Lääketeollisuuteen kohdistuu vaikutuksia, jotka liittyvät myös huoltovarmuuteen. Kiinalla ja Intialla on suuri merkitys maailman lääkeainetuotannossa. Lentorahtien supistuminen Kiinasta aiheuttaa toimitushäiriöitä, ja rahtien hinnat ovat jo nyt nousseet.

Talouden näkökulmasta haastetta aiheuttavat julkisessa keskustelussa tapahtuvat ylilyönnit, joista Maailman terveysjärjestökin on käyttänyt ilmaisua infodemia. Se tarkoittaa tilannetta, jossa väärä tieto ja epävarmuus leviävät itse epidemiaa nopeammin. Epäselvä tilanne jättää paljon tilaa spekulaatioille ja epävarmuudelle, mikä heikentää kansalaisten ja yritysten luottamusta markkinoihin ja on epäedullista talouden kehitykselle. Tämä voi näkyä esimerkiksi hankintojen ja investointien lykkääntymisenä ja toisaalta esimerkiksi päivittäistavaroiden liiallisena hankkimisena, vaikka tuotteiden saatavuuden suhteen ei olisikaan mitään ongelmia tiedossa. Tämän ehkäisemiseksi on tärkeää käydä keskustelua faktapohjaisesti, avoimesti ja liioittelematta.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto seuraa tilanteen kehittymistä päivittäin ja arvioi lisätoimien tarvetta. Koronavirusta koskevan tämänhetkisen tilannetiedon pohjalta hallitus

myös päätti eilen neuvottelussaan lisäkoordinaatiosta. Valtioneuvostoon perustetaan toistaiseksi työskentelevä COVID-19-koordinaatioryhmä. Hallitus on myös varautunut yllättäviin lisämenoihin tämän vuoden talousarviossa 8,9 miljoonalla eurolla, ja olemme varautuneet arvioimaan tilannetta tarvittaessa myös lisätalousarvioiden osalta.

Arvoisa puhemies! Epidemian ehkäisy ja hallinta onnistuvat kaikkein parhaiten nojaamalla tutkittuun tietoon, luottamalla asiantuntijoihin ja noudattamalla annettuja ohjeita huolellisesti. Uuden virustaudin leviäminen on asetettava myös oikeaan mittakaavaan. Tavalliseen kausi-influenssaan sairastuu Suomessa vuosittain noin viisi prosenttia aikuisista ja kymmenen prosenttia lapsista. Koronavirusinfektiotapauksia on varmistettu selvästi vähemmän. Epidemian keskusalueella Hubeissakin vain noin 0,1 prosenttia eli yksi tuhannesta on sairastunut koronavirukseen.

Suomen varautuminen tartuntatautien leviämiseen on erittäin korkealla tasolla. Terveydenhuollon viranomaiset ovat seuranneet koronaviruksen leviämistä siitä lähtien, kun ensimmäiset tiedot uudesta viruksesta tulivat julki. Terveydenhuollon puolella koordinoitua seurantaa ja valmistautumista on tehty jo yli puolitoista kuukautta. Valtioneuvoston tilannekeskus on seurannut tilannetta päivittäin, ja asiaa on myös käsitelty useita kertoja ministeriöiden valmiuspäällikkökokouksissa ja kansliapäällikkökokouksissa.

Haluamme rauhoittaa ihmisten mieliä ja mahdollisia huolia koronavirukseen liittyen. Siksi olemme myös halunneet laajasti kertoa tilanteesta ja Suomen varautumisesta. Tärkeää on, että varaudumme huolellisesti mutta samaan aikaan vältämme ylimitoitettuja toimia, joista olisi yhteiskunnalle enemmän haittaa kuin hyötyä. Hallitus toimii tässäkin kysymyksessä vastuullisesti ja oikeaan ja ajantasaiseen tietoon nojaten.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten äsken ilmoittamastani poiketen ensin 2 minuuttia valtiovarainministeri Kulmunille ja sen jälkeen sosiaali- ja terveysministeri Pekonen, 3 minuuttia.

16.14 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni:** Arvoisa puhemies! Koronaviruksen talousvaikutukset ovat hyvin epävarmoja. Kyse on tällä hetkellä ilmiöstä, joka on lisännyt talouskehitykseen liittyviä negatiivisia riskejä. Tämän vuoksi suurimmat vaikutukset onkin toistaiseksi nähty rahoitusmarkkinoilla, jotka reagoivat reaalitaloutta nopeammin riskien muutoksiin. Jos viruksen leviäminen saadaan nopeasti rajoitettua, vaikutukset Suomen taloudessa kohdistuvat lähinnä teollisuuteen ja sen komponenttien saatavuuteen sekä matkailuun. Tällöin myös vaikutukset julkiseen talouteen jäisivät pieniksi.

Riittävä rahoitus tilanteen hoidon kannalta voidaan turvata normaalien kanavien kautta ministeriöistä ja virastoista. Kuluvana vuonna on käytettävissä 8,9 miljoonaa euroa arvaamattomiin välttämättömiin menoihin — esimerkiksi tämänkaltaisia tilanteita varten — joihin ei ole talousarviossa erikseen määrärahaa kohdennettu.

Jos virus leviäisi nykyistä laajemmin, vaikutukset välittyisivät koko kansantalouteen. Tällöin myös valtion reaktion pitäisi olla voimakkaampi. Valtiolla on mahdollisuus käyttää lisätalousarviomenettelyä. Kysymykseen tulisi tällöin kriisinhoidon välittömien kustannusten kattaminen.

Vielä ei kuitenkaan olla tämänkaltaisessa tilanteessa, ja onkin syytä seurata tilannetta ja sen kehittymistä erittäin tarkkaan. Valtiovarainministeriö tekee jatkuvasti tiivistä yhteistyötä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan kanssa tilanteen seuraamisessa.

16.15 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon varautumista erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin johtaa, valvoo ja yhteensovittaa sosiaali- ja terveysministeriö. Varautuminen erilaisiin poikkeustilanteisiin on siis ministeriön keskeistä työtä.

Me olemme varautuneet erilaisiin skenaarioihin uuden koronaviruksen varalta. Me olemme varautuneet myös siihen, että tilanteet muuttuvat nopeasti. Tällä hetkellä Suomessa ei ole epidemiaa, vaikka meillä on joitakin todettuja tartuntatapauksia. Tartuntariski Suomessa on pieni. Suomi seuraa tilannetta aktiivisesti, ja pystymme korottamaan valmiuttamme nopeasti tilanteen niin vaatiessa. Me seuraamme hallituksessa tilannetta myös maailmanlaajuisesti yhdessä eri viranomaisten kanssa ja saamme nopeasti tiedon tapahtuvista muutoksista.

Tällä hetkellä varautumisessa on keskeistä epidemian torjunta ja rajoittaminen kansallisesti ja myöskin kansainvälisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että me tarkastamme ja täydennämme tilanteen hallintaan liittyvät toiminta- ja viestintäsuunnitelmat, täydennämme materiaalivarastot alueellisella ja kansallisella tasolla sekä käynnistämme tilannekuvan ylläpidon ja johtamisjärjestelyt. Tilanteen mahdollisesti laajetessa epidemiaksi keskitymme epidemian hallitsemiseen ja potilaiden hoitamiseen, mutta muistutan, että tällä hetkellä mitään epidemiaa Suomessa ei ole.

Sen lisäksi, että seuraamme tiiviisti tilannetta ja teemme yhteistyötä eri viranomaisten kesken kotimaassa, me teemme jatkuvasti yhteistyötä myöskin kansainvälisesti kaikkien tartuntatautien leviämisen estämiseksi.

Suomi on varautunut mahdollisen epidemian varalta. Kun me puhumme materiaalisesta varautumisesta, tarkoitamme ensisijaisesti ammattihenkilöiden käyttöön työssään tarkoitettuja suojaimia, kuten kasvosuojia, hengityssuojaimia, leikkausmaskeja, suojatakkeja ja niin edelleen. Näitä on tällä hetkellä hyvin sekä alueilla että myöskin valmiusvarastossa. Suojavarusteita on siis saatavilla koko maassa eri terveydenhuollon yksiköissä, mutta niitä voidaan tarvittaessa myös siirtää sellaisille alueille, joilla mahdollisia tautitapauksia on muita alueita enemmän. Meidän valmiustasomme on myös kansainvälisesti vertailtuna hyvä.

Tämän lisäksi Suomessa on olemassa hyvissä olosuhteissa varmuusvarastoissa säilytettyjä ja VTT:n helmikuussa 2020 toimiviksi testaamia suojaimia, jotka ovat pakkausmerkinnöiltään vanhentuneita. Nämä voidaan tarvittaessa edelleen ottaa käyttöön, jos tilanne niin vaatii. Suomen valmius on osoittautunut eurooppalaisittain hyväksi.

Puhemies! Haluan vielä todeta, että myös lääkkeiden osalta varautumisemme on hyvää ja lakisääteisissä lääkkeiden velvoitevarastoissa on mahdollisten jälkitautien hoidossa tarvittavia antibiootteja olemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten siirrytään debattiin, mutta kuitenkin sillä tavalla, että ensin ryhmien puolesta ennalta ilmoitetut nimet, 2 minuuttia. Sen jälkeen sitten ne, jotka haluavat vastauspuheenvuoron käyttää, voivat varata puheenvuoron pystyyn nousemalla ja painamalla V-painiketta.

16.19 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä kiittää pääministeriä ja hallitusta annetusta ilmoituksesta koskien koronavirusepidemiaan varautumista. Maassamme ei ole vielä epidemiaa eli joukkotartuntaa, vaikka juuri eilen on raportoitu ensimmäisen suomalaisen potilaan sairastumisesta.

Sanon tärkeimmän asian ensiksi: tärkeintä on terveydenhuoltojärjestelmämme varautuminen ja sen toimintakyky. Meillä on vankkaa kokemusta yleisvaarallisten tartuntatautiepidemioiden hoidosta. Viittaan esimerkiksi vuoden 2009 sikainfluenssaan. Kyky ottaa näytteitä ja kyky hoitaa sairaalahoitoa vaativia potilaita ovat avainasemassa. Sairastuneiden määrän kasvaessa mahdollisesti suureksi rajoitetaan sairaaloissa ei-kiireellisten potilaiden hoitoonottoa. Poliittisina päättäjinä olemme vastuussa siitä, että lainsäädäntömme on kunnossa ja viranomaisilla on riittävät resurssit ja eri hallinnonalojen toiminta on koordinoitua ja tehokasta.

Tartuntatautilakimme on erinomainen. Siitä löytyy selkeä vastuujärjestelmä. Korostan erityisesti sairaanhoitopiirien alueellista vastuuta ja infektiolääkäreiden keskeistä roolia. Laista löytyy laajat valtuudet potilaiden eristämiseksi ja viranomaisavun saamiseksi aina poliisia, Puolustusvoimia ja Rajavartiolaitosta myöten. Äärimmäisessä tilanteessa myös valmiuslaki kattaa yhteiskuntaamme vakavasti vaarantavan epidemian vaatimat menettelyt. Sen käyttöön en itse usko joutuvamme, mutta tämä on hyvä tietää.

Julkisen terveydenhuollon ja erityisesti sen henkilöstön toimintakyky on nyt avainasemassa. Se on ollut aina ja on myös tällä hetkellä SDP:n ykkösprioriteetti. Usein on nähty, että vakavien tilanteiden sattuessa tämä ymmärretään ja muistetaan, mutta hyvä varautuminen tarkoittaa, että tästä huolehditaan aina.

16.22 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ihan ensin kiitän puhemiestä siitä, että hän suostui perussuomalaisten pyyntöön tämän keskustelun siirtämisestä kyselytunnin paikalle, jotta kansa saa oikea-aikaista tietoa koronaviruksesta.

Koronavirusinfektioon varautuminen edellyttää konkreettisia toimenpiteitä. Marinin hallituksen tiedottaminen koronaviruksesta on alkanut vasta tänään, vaikka virusta on ollut Suomessa jo tammikuusta lähtien. Kyseessä on vakava virusinfektio, jonka laajuutta emme vielä pysty arvioimaan. Tein tammikuussa kirjallisen kysymyksen ministerille koronavirukseen varautumisesta, mutta vastaus oli ympäripyöreä. Hoitajana ihmettelin silloin, eikö hallituksella ollut minkäänlaista käsitystä tilanteen vakavuudesta. On hyvä, että saamme nyt pääministerin ilmoituksen.

Me tarvitsemme käsidesiä, hengityssuojia, eristystiloja, suojavaatteita, happilaitteita, lääkkeitä ja hengityskoneita. Hoitotyöntekijöiden resurssin on oltava turvattu. Jotta koronavirus ei leviäisi, tarvitaan selkeä suunnitelma ja ohjeistus. Kansalaisten tulee saada tietää, kuinka toimia, jos epäilevät altistuneensa virukselle tai saaneensa tartunnan. Erityisen tärkeää on minimoida tilanteet, joissa sairastuneet tartuttavat muita.

Miten toimitaan kouluissa, päiväkodeissa, varuskunnissa ja työpaikoilla? Voidaanko etätyötä tai etäopiskelua lisätä, mitä muita toimenpiteitä tarvitaan? Entä hoivayksiköissä, kuten vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden hoidossa, mikä on toimintaohje ikääntyneille?

Julkisten tilojen ja kulkuvälineiden siivoukseen ja desinfiointiin pitää panostaa. Miten toimitaan rajoilla, lentokentillä ja satamissa, joiden kautta liikkuu henkilöitä, jotka ovat voineet altistua virukselle tai kantavat sitä jo? Millaisia valtakunnallisia ohjeita annetaan matkustamiseen, jotta tauti ei leviäisi? Yritykset ovat määränneet työntekijöitään matkustuskieltoon jo tammikuussa.

Jos koronavirus kuitenkin leviää, huoltovarmuuden varmistaminen on avainasemassa. Mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta elintarvikkeiden ja muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuus varmistetaan?

Ministeri Pekonen, sanoitte tiedotustilaisuudessa, että olette varautuneet siihen mahdollisuuteen, [Puhemies: Aika!] että suurin osa suomalaisista sairastuu. Mitä tarkoititte tällä?

16.24 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronaviruksen leviämiseen liittyy paljon kysymyksiä, joihin ei toistaiseksi ole vastauksia. Se, mitä emme tiedä, herättää epävarmuutta. Huoleen vastataan parhaiten tiedolla.

Monet kansalaiset pohtivat, miten viranomaiset ovat varautuneet epidemiaan. Suomen valmiudet hoitaa koronaviruksen saaneita tiedetään kyllä hyviksi. Terveydenhuoltojärjestelmämme on maailman parhaimmistoa, ja terveydenhuollon ammattilaiset tekevät hyvää työtä. Tietoja varautumisen käytännön toimenpiteistä on kuitenkin toistaiseksi annettu julkisuuteen niukasti. Monia mietityttää, miten terveydenhuolto ja muut tärkeät peruspalvelut turvataan. Miten varmistetaan esimerkiksi ikääntyneiden kansalaisten hoiva ja suojataan heitä tartunnoilta?

Arvoisa puhemies! Ihmiset kaipaavat tietoa siitä, miten mahdolliseen epidemiaan voi varautua omalla kohdalla. Moni kansalainen toivoo lisätietoa ja toimintaohjeita omaan arkeensa. Ajantasainen ja luotettava tieto sekä avoin keskustelu ovat paras lääke huolen vähentämiseksi ja turvallisuudentunteen lisäämiseksi. Onkin tärkeää, että hallitus nyt vastaa huoleen kertomalla varautumisesta ja varmistamalla riittävän tiedonsaannin.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset haluavat, että päättäjät puhaltavat yhteen hiileen. He odottavat, että me pystymme tällaisella hetkellä laittamaan poliittiset erimielisyydet sivuun ja tekemään yhteistyötä yli puoluerajojen. Meidän pitää nyt keskittyä varmistumaan siitä, että kodeissa, työpaikoilla, kouluissa ja päiväkodeissa on riittävästi tietoa ja keinoja epidemiaan varautumiseksi. Varautuminen ja turvallisuudentunteen vahvistaminen on meidän kaikkien yhteinen tavoite.

Kokoomus luottaa asiantuntijoihin ja tutkittuun tietoon. Kokoomus tukee hallitusta kaikin tavoin koronaviruksen torjumisessa ja epidemiaan varautumisessa.

16.26 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voiko perheemme matkustaa parin viikon päästä Pohjois-Italiaan lomalle? Voiko oireeton ihminen tartuttaa muita? Mikähän on todennäköisyys, että sairastun koronaan täällä kotikulmillani Oulussa? Olen töissä yrityksessä, jolla on paljon vientiä Kiinaan. Mitähän korona tarkoittaa yrityksemme kannalta?

Arvelen, että tämäntyyppisiä kysymyksiä liikkuu suomalaisten mielissä. Tämä on luonnollista, sillä emme tiedä koronasta vielä kaikkea eikä siihen ole olemassa vielä rokotetta tai täsmälääkettä. Aina uusi virus ja sairaus askarruttavat enemmän kuin jo tunnetut. Pelko ja epävarmuus ovat inhimillisiä tunteita suhtautumisessa uuteen ja outoon. Paras lääke niitä vastaan on avoin ja asiapitoinen viestintä.

Pelon ja epävarmuuden hälventämiseksi onkin tärkeää, että hallitus ja pääministeri ovat tänään tiedottaneet Suomen varautumisesta koronavirukseen. Keskustan eduskuntaryhmä luottaa viranomaisten varautumiseen ja toimintakykyyn kaikilla hallinnonaloilla ja -tasoilla.

Myös edustamani sosiaali- ja terveysvaliokunta kuuli tänään kokouksessaan asiantuntijoita. Varmistuimme siitä, että terveydenhuollon viranomaiset ovat varautuneet hyvin tilanteeseen ja toimintatavat ovat selkeät tartuntaepäilyissä. Valmiustoiminnan rinnalla on olennaista, että kansalaisilla on ajantasaista ja oikeaa tietoa tilanteesta. Avoin ja asiantunteva viestintä lisää ihmisten luottamusta viranomaisiin. Päättäjien tehtävä on vahvistaa

luottamusta siihen, että asiat ovat hallinnassa ja ihmisten arki sujuu. Uhkia ei pidä liioitella, mutta silmiä ei pidä myöskään sulkea.

Arvoisa puhemies! Koronaviruksen vaikutukset ovat laajemmat kuin pelkästään kansanterveydelliset. Vaikutukset maailmankauppaan ovat olleet jo isoja. Koronalla voi olla ennakoitua isommat vaikutukset myös suomalaisyrityksiin ja talouteemme. Lapin matkailun tiedetään jo nyt kärsineen koronan vaikutuksista.

Ja lopuksi haluan tiivistää: Suomessa koronan aiheuttamaan tautiin sairastumisen riski on todella pieni. Meillä jokaisella on suurempi riski sairastua kausi-influenssaan. Huolehditaan siitä, että pesemme [Puhemies koputtaa] ahkerasti käsiämme ja emme yski toisiamme kohti. [Eduskunnasta: Hyvät ohjeet!]

16.28 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä kiittää hallitusta hyvästä varautumisesta. Tällä hetkellä noin viisi prosenttia tartunnoista on todettu Manner-Kiinan ulkopuolella, ja viruksesta on muodostunut Maailman terveysjärjestön mukaan kansainvälinen terveysuhka. Suomessa on todettu yhteensä kaksi koronavirustapausta, ja selvityksen alla on muutama muu epäily. Suomen terveysviranomaisilla on erinomaiset valmiudet hoitaa uusia ilmeneviä koronatapauksia, ja laajemmankin epidemian mahdollisuuteen on varauduttu hyvin. On myös muistettava, että yli 80 prosenttia tapauksista on lieviä. Kuolleisuus tautiin on nykyisten tilastojen valossa vain noin kahden prosentin luokkaa.

Arvoisa puhemies! Maailmassa, jossa ihmiset matkustavat jatkuvasti paikasta toiseen, tartuntataudeilla on potentiaalia levitä ilman oikein koordinoituja toimenpiteitä. Kansainvälisen yhteistyön merkitys on nyt erityisen tärkeä. On muistettava, että koronaviruksen kaltainen kansainvälinen terveysuhka osuu kaikkein pahiten globaalisti heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. On muistettava, että kehittyvien maiden kyky varautua on rajallinen, ja siksi on erityisen tärkeää osoittaa tukea apua tarvitseville. Kansainvälinen yhteistyö ja kehitysrahoitus ovatkin olennaisia työkaluja tautien leviämisen estämisessä ja niiden ennaltaehkäisyssä.

Arvoisa puhemies! Vihreällä eduskuntaryhmällä on vakaa luottamus suomalaiseen terveydenhuoltojärjestelmään sekä kansainväliseen koordinaatioon taudin hallitsemiseksi. Epidemioiden voittamiseksi parhaita keinoja ovatkin luottamus tutkittuun tietoon sekä asiansa osaavien viranomaisten ohjeiden seuraaminen ja niiden noudattaminen. Hysterian levittäminen ei palvele kenenkään etua. Toivon lääkärinä ja kansanedustajana, että jokainen tässä salissa omalta osaltaan vaikuttaa siihen, ettei tarpeeton pelko leviä suomalaisten keskuudessa.

16.30 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monesti sanotaan negatiivisessa mielessä, että poliitikot pesevät kätensä erinäisistä asioista. [Naurua] Suomessa ei ole koronavirusepidemiaa, mutta siihen pitää varautua. Koronaviruksen ja muiden vastaavien epidemioiden tai mahdollisten pandemioiden hallinta ja hoito ei ole poliittinen kysymys. Varautumis- ja torjuntatoimet pitää tehdä asiantuntijaviranomaisten harkinnan mukaan eikä sen mukaan, mikä meistä maallikoista vaikuttaa hyvältä. Näissä käytännön asioissa meidän poliitikkojen onkin todella syytä pestä kätemme.

Tehokkaan torjunnan ja hoidon lisäksi meidän on hyvä jatkossa keskustella myös siitä, kuinka voimme vaikuttaa uusien epidemioiden tai pandemioiden estämiseen. Maailman ongelmat eivät koskaan rajoitu maiden rajojen sisälle. Globaalissa maailmassa ihmiset,

eläimet ja elintarvikkeet liikkuvat nopeasti. Tartuntatauti toiselta puolelta maapalloa voi olla meillä 24 tunnin kuluessa.

Suurin riski uudenlaisille virustartunnoille on siellä, missä hygieniataso on alhainen, infektiopaine suuri ja terveydenhuolto kehittymätöntä. Siellä ei myöskään ole ymmärrystä eläinten ja ihmisten yhteisistä taudinaiheuttajista.

Meitä uhkaa myös hiljainen pandemia: antibiooteille resistentit bakteerit, joilla on vastustuskyky liki kaikille mikrobilääkkeille ja suurentunut taudinaiheutuskyky. Tähän vaikuttavat erityisesti monikirjoisten antibioottien liiallinen käyttö kehittyvissä maissa ja tehomaatalouden liiallinen antibioottien käyttö eläimille.

Parhaiten estämme epidemiat ja pandemiat tukemalla kehittyvien maiden hygienian ja terveydenhuollon tason nostoa. Globaali yhteistyö on pandemioiden torjunnassa olennaista. [Puhemies koputtaa] Suomessa on toimittu jo pitkään tällaisiin tilanteisiin varautuen ja valmistautuen, ja se tiedetään hyväksi. Annetaan tämän viranomaistyön jatkua.

16.32 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Först vill jag tacka statsministern för den upplysning som riksdagen har fått i det här ärendet. Det är viktigt att vi för en saklig och faktabaserad diskussion om coronaviruset. I en sådan här situation ska man undvika överdriven dramatik.

Myndigheternas ansvar är att ge öppen och relevant information om hur läget utvecklar sig. Det ska ske på klarspråk och det är viktigt att finländarna får denna information på både finska, svenska och engelska. Det rör sig inte om en pandemi i det här skedet trots karantäner och isoleringar på olika håll. Risken finns att läget förvärras, och det ska vi ha beredskap för. Samtidigt vet vi att följdsjukdomarna och dödligheten till följd av coronavirus de facto mera påminner om en vanlig säsonginfluensa.

Suomen terveydenhuolto on huippuluokkaa. Sairaaloissamme on hyvä valmius hoitaa virusinfektioita ja reagoida myös koronavirustapausten yllättävään kasvuun. Mahdolliset epidemiat pystytään siis hoitamaan tehokkaasti. Minulla sekä koko ruotsalaisella eduskuntaryhmällä on vahva luottamus viranomaisiimme, jotka jo nyt ovat toimineet esimerkillisen hyvin. On kuitenkin tärkeää, että viranomaisten ja kansalaisten välinen tiedonkulku toimii moitteettomasti. Nyt on tärkeää, että ei ylireagoida vaan että tuodaan esiin asianmukaista tietoa selkokielellä. On ehkä itsestäänselvää mutta tärkeää muistaa, että THL ja terveysviranomaiset ovat luotettavampi tietolähde kuin sosiaalinen media.

Koska Kiinan rooli maailmantaloudessa on nykyään suuri, koronavirus vaikuttaa väistämättä maailmankauppaan myös Suomen osalta. Tässäkin on toimittava vastuullisesti. Ei kannata ylireagoida, mutta kannattaa tarkkaan seurata, miten tilanne kehittyy.

Normaalilla varovaisuudella ja hyvällä käsihygienialla jokainen voi vaikuttaa epidemian leviämisen ehkäisyyn. Painotan vielä, että keskustelun koronaviruksesta tulee pysyä asiallisena ja faktoihin perustuvana.

16.34 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronavirus on niin kansainvälisessä kuin suomalaisessakin mediassa saanut paljon tilaa, ja siksi on ymmärrettävää, että kansalaiset kokevat hämmennystä, kun samaan aikaan asiantuntijat kuitenkin rauhoittelevat ja muistuttavat esimerkiksi, että tällä hetkellä Suomessa kausi-influenssaa ja sen vakaviakin terveysseuraamuksia on huomattavasti enemmän. Ja influenssaan on muuten olemassa rokote, joka kannattaa vieläkin ottaa.

Ylireagointi ja pelon ilmapiiri tuottavat viruksesta riippumattomia ongelmia niin mielenterveyteen kuin talouteen. Siksi on hyvä, että asiallista tietoa jaetaan niin mediassa kuin vaikkapa kouluissa. Ministereitä ja asiantuntijoita on moitittu käsienpesuohjeiden jakamisesta, mutta rohkaisen siihen edelleen, sillä kyllä siinä on vielä paljon opittavaa. Tutkimusnäyttö käsien pesun tartuntatauteja ehkäisevästä vaikutuksesta esimerkiksi päiväkodeissa on selkeä. Samoin toivon asiantuntijaohjeita käsidesin käytöstä ja jakamisesta esimerkiksi sellaisiin ruokailutiloihin, joissa käsien saippuapesu ei ole mahdollista. Samalla voisi muistuttaa, että muunkinlaiset tervehdykset kuin kättely voivat olla kohteliaita ja lähimmäisen terveyttä huomioivia.

On tärkeää, että hallitus varautuu koronaviruksen laajempiin ja vakavampiin terveydellisiin ja taloudellisiin skenaarioihin. Jos Suomeen tulisi laaja epidemia, se sitoisi suuren määrän terveydenhuollon kapasiteettia ja uhkaisi entisestään aiemmin asetettuja työllisyys- ja taloustavoitteita. Ja vaikkapa Kiinan talouskasvun ennakoitua suurempi romahdus jouduttaisi talouden pohjan rapautumista myös Suomessa.

Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä antaa hallitukselle ja erityisesti osaaville terveydenhuollon viranomaisillemme tunnustuksen siitä, että koronavirusepäilyt ja -tapaukset on hoidettu hyvin, [Puhemies koputtaa] ja luotamme myös suunnitelmiin varautumisesta erilaisissa skenaarioissa. Nyt ei ole sijaa syyttelylle, vaan on yhteistyön aika. [Eduskunnasta: Erinomainen puheenvuoro!]

16.37 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta avoimesta politiikasta. Luotan viranomaisiin ja terveydenhuoltohenkilöstöön tässä asiassa. Meidän on hyvä noudattaa viranomaisten ja terveydenhuoltohenkilöstön ohjeita. Tässä asiassa on turha kuunnella poliitikkoja — kuunnellaan heitä, ketkä ymmärtävät asiaa parhaiten.

Yksi asia, josta kuitenkin voimme olla huolissamme, on se, että maailmantalous, joka vaikuttaa myös meidän talouteemme, voi mennä alaspäin. Tiivistäen on kyse siitä, että pitkät kansainväliset alihankintaketjut ovat muuttuneet epävarmoiksi. Koronavirus on tuonut esille sen, kuinka haavoittuvaiset nämä ketjut ja sitä kautta maailmantalous ovat. Saksassa on jo miljoona autoa jäänyt tekemättä koronaviruksen vuoksi. Se on kuitenkin vasta esimakua. Moni muukin voima vie maailmaa poispäin ajasta, jolloin Kiinan kaltaisissa halpatyövoimamaissa on ollut järkevä teettää osia ja tuotteita, joita täällä sitten myydään. Uskonkin, että hallitus joutuu ottamaan koronaviruksen huomioon lisäbudjetissaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä äsken ryhmiensä puolesta puheenvuoron käyttäneille minuutin vastauspuheenvuorot.

16.38 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Kuten täällä keskustan eduskuntaryhmän puheenvuorossa sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläinen totesi, saimme tänä aamuna erinomaisen hyvää informaatiota sekä sosiaali- ja terveysministeriön että THL:n johdolta. Sanotaanko näin, että se oli toisaalta rauhoittavaa esimerkiksi varautumisen osalta, toisaalta me tiedämme, että esimerkiksi ECDC — joka on tämä EU:n yhteinen tartuntatautivirasto, joka toimii Tukholmassa — pystyy raportoimaan tästä tilanteesta tällä hetkellä lähes online, niin kuin sanonta kuuluu. Euroopassa näiden uusien tartuntojen määrä on kasvussa, vaikka Kiinassa taas uusien tartuntojen määrä suhteessa kuukausi sitten olleeseen tilanteeseen on jossain määrin laantumassa. Eli on todella tärkeätä, että me juuri

tällä hetkellä, tässä ja nyt, katsomme kokonaisuutena tätä Suomen tilannetta, ja toisen kerran totean, että olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus antoi tämän ilmoituksen.

16.39 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minä kiitän hyvästä keskustelusta, mitä täällä on käyty. Me perussuomalaiset olemme aivan samaa mieltä, että asioista pitää puhua rehellisesti, reilusti ja oikea-aikaisesti. Nyt tämä keskustelu on erittäin hyvää, ja luotamme Suomen viranomaisiin tässä mielessä.

Kansalaisilta tulee kysymyksiä rokotteesta ja siitä, millä tavalla mahdollisesti meillä Suomessa lähdetään kehittämään vaikkapa juurikin tähän koronavirukseen rokotusta. Mitä vastaisitte tähän? Asiantuntijat kertoivat, että se on aika pitkä prosessi, että saadaan markkinoille uusia rokotteita, saati sitten lääkkeitä. Miltä tämä vaikuttaa tulevaisuutta ajatellen, niin että seuraavan kerran olisimme enemmän ja vielä paremmin valmistautuneita?

On erittäin tärkeää, että hallitus tiedottaa ja kaikki ihmiset siellä tv-ruudun ääressä myös saavat tietoa, jotta paniikkia ei synny. Se olisi kaikkein pahinta. Täällä nousi hyvin esille muun muassa se, että jos ihminen säikähtää, hän hakeutuu hoitoon, vaikka ei olisikaan oikeasti sitä virusta. Elikkä ihmisiä ei pidä pelotella.

16.40 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuudentunnetta voi lisätä parhaiten varmistamalla, että ajantasainen tieto saavuttaa jokaisen. On tärkeää pitää kaikki kansalaiset tietoisina ja kertoa heille, miten hallitus on varautumassa koronavirukseen ja miten jokainen ihminen voi itse varautua.

Kysynkin hallitukselta: Miten aiotte pitää huolta siitä, että oikea ja luotettava tieto löytää jokaisen suomalaisen? Pelkästään internetissä tiedottaminen ei tavoita kaikkia. Miten huolehditaan siitä, että tieto kulkee esimerkiksi niille ikääntyneille, jotka eivät ehkä ole älylaitteiden ääressä? Miten huolehditaan siitä, että jokaisessa perheessä tiedetään, voiko lapsen viedä päiväkotiin, ja siitä, että jokaisella työpaikalla on oikea ohjeistus siitä, miten epidemiaan voi varautua?

16.41 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa haluan sanoa samasta asiasta kuin tässä edellä edustaja Koulumies. Meillä on tapana, että me laitamme nettiin paljon tietoa — THL ja STM ja kaikki muut eri organisaatiot — mutta koska on se huoli, miten me saamme tietoa samalla tavalla, yhdenvertaisesti myös muille kuin niille, jotka käyttävät sähköisiä ja digitaalisia vempeleitä, niin ehkä toivon, että sitä hallitus pystyisi edistämään. Se olisi erittäin hyvä.

Toinen pointti, jonka tähän kohtaan haluan sanoa: Pidän sitä erittäin tärkeänä, että hallitus on asettanut tämmöisen eri hallinnonaloja koskevan, poikkihallinnollisen koordinaatiotyöryhmän, koska välillä on vaara, että mennään sektorikohtaiseen työhön eikä ymmärretä ja tiedetä, mitä toisessa ministeriössä tehdään. Sitä pidän erityisen tärkeänä. Varsinkin jos tämä äityy tästä eteenpäin ja epidemiaksi, niin tehkää tässä kohtaa ministeriöitten välillä yhteistyötä enemmän kuin vähemmän.

16.42 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Oman terveyskeskuksen ja sairaanhoitopiirin sivuilta löytyy ohjeita, ja niitä löytyy myös päivystysapunumerosta 116 117, joka toimii valtakunnallisesti. Kaikkiin oireisiin saa sieltä sairaanhoitajan oirearvion ja lisäohjeita myös. Käsien pesu on tehokkain tapa välttyä kaikilta taudinaiheuttajilta, ja flunssaoireisena kannattaa jäädä kotiin toipumaan.

Kuten edustaja Räsänen mainitsi, on hyvä muistaa, että kausi-influenssaan kuolee Suomessa satoja ihmisiä joka vuosi. Koronavirukseen suhtautuminen on siis hyvä suhteuttaa siihen. Vielä ehtii ottamaan rokotteen kausi-influenssaa vastaan, koska A-influenssasesonki on Suomessa vasta alkamassa. Helmikuun alkuun mennessä jo noin miljoona suomalaista oli ottanut suosituksen mukaisesti rokotteen.

16.43 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä täällä Suomessa on järjestäytyneen, korkean hygieniatason ja laadukkaan terveydenhuollon vuoksi erinomaiset valmiudet torjua infektioita. Meillä on erinomainen mahdollisuus toimia hyvän hoitohenkilökunnan kautta mahdollisissa tartunnoissa, mutta myös torjua sitä, että ei tulisi tätä koronavirusepidemiaa Suomeen.

Koronaviruksen torjunnassa, niin kuin täällä on moni painottanut, tärkeitä toimia ovat kuitenkin ne samat kuin kaikissa muissakin epidemioissa: pitää pestä kädet huolellisesti, ei kannata kosketella kasvoja. Nämä voivat kuulostaa vähän lapsellisilta, mutta ne ovat niitä kaikkein toimivimpia. Ja tärkeätä on se, että jos sairastuu, niin ei lähde töihin, ei lähde kouluun, vaan pysyy kotona. Sen vuoksi onkin tärkeää, että huolehdimme turvaverkoista, siitä, että sairastuessa, sairausaikana ihmisten toimeentulo on turvattu, jotta kukaan ei joudu lähtemään toimeentulonsa vuoksi sairaana töihin.

16.44 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! I morse fick social- och hälsovårdsutskottet en utförlig information om beredskapen som Finland har för den här coronavirusepidemin. Många saker kom fram där, bland annat att det finns risk för att säsonginfluensan och den här möjliga coronaepidemin kommer samtidigt.

Eli kysyn nyt: kannattaako heidän, jotka eivät vielä ole ottaneet rokotetta tätä tavallista kausi-influenssaa vastaan, ottaa se vielä, jotta voidaan varmistua siitä, että moni ihminen ei sairastu mahdollisesti samaan aikaan, jos nämä epidemiat tulevat samaan aikaan?

16.45 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teneriffalle on jäänyt joukko suomalaisia karanteeniin, ja on mahdollista, että vastaavia karanteenitilanteita tullaan nyt kevään aikana näkemään ulkomailla enenevästi. Suomalaisen viranomaisen mahdollisesti määräämässä karanteenitilanteessa voi saada Kelasta korvauksen ansionmenetyksestä, mutta tämä ei tämän hetken lainsäädännön mukaan koske ulkomaan viranomaisen määräyksiä. Tiedustelenkin: onko tarpeen nyt päivittää lainsäädäntöä myös toisen valtion viranomaisen määräämän karanteenin mahdollisista korvauksista, ja onko EU:n tasolla keskusteltu yhteisistä pelisäännöistä näiden karanteenien määräämisessä?

16.46 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ainoa asia, joka minulla on jäänyt kokonaan auki tässä koronaviruksessa, on se, millä tavalla koko virus tarttuu. Olen yrittänyt kysyä siitä ihmisiltä, ja kukaan ei ole oikein pystynyt antamaan siitä kunnon vastausta. Välillä annetaan semmoinen vastaus, että se tarttuu vasta, kun tauti on puhjennut, ja välillä annetaan, että se voi ehkä tarttua myös, vaikka se tauti ei ole puhjennut. Tähän minun mielestäni pitäisi saada vähän selvyyttä. Silloin ihmisten olisi paljon helpompi varautua siihen, milloin he tartuttavat toisiaan.

16.47 **Juha Sipilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen terveydenhuollon sektori, koulut ja päiväkodit ovat hyvin varautuneet tilanteeseen. Se on meille tietysti kaikkein tärkeintä. Mutta kuten tiedämme, myös meidän taloutemme on hyvin haavoittuvaista. Useimmat yritykset, toimialat ovat riippuvaisia vähintäänkin kiinalaisista komponenteista. Minusta tässä tilanteessa olisi EU-tasolla hyvä miettiä — koska tämä ei ole ensimmäinen kerta, kun virusepidemia lähtee Kiinasta liikkeelle — voitaisiinko talouden toimitusketjuja siirtää takaisin, palauttaa takaisin EU:n tasolle.

Luin myöskin, että pieni suomalainen yritys oli tehnyt tämmöisen pikatestin, jolla lentokentillä pystyttäisiin testaamaan matkustajat ja sillä tavalla estämään viruksen leviäminen tai sairastuneen viruksenkantajan matkustaminen toiseen maahan. Minusta myöskin tätä kannattaisi tutkia ja olla sillä tavalla tässä asiassa aloitteellinen.

16.48 **Anna-Kaisa Ikonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona herättää tällä hetkellä hyvin paljon huolta ja kysymyksiä ympäri maailman. Kuulimme tänä aamuna sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokouksessa asiantuntijoita koronatilanteesta ja varautumisesta. Sen pohjalta voi sanoa, että Suomessa ollaan kyllä varauduttu varsin hyvin saatavaan tietoon perustuen ja varauduttu laajasti ja huolellisesti taudin leviämisen ehkäisemiseen ja toisaalta hoitoon.

Paitsi että julkiset toimijat tekevät näitä varautumistoimia, nyt tarvitaan ennen kaikkea tietoa ihmisille. Voinko viedä lapset päivähoitoon? Uskallanko lentää? Jos olen omaishoitaja ja ikääntynyt puolisoni sairastuu, saanko apua kotiin? Koronan varjo lankeaa tänne samaan aikaan influenssahuipun kanssa ja hoitajien lakkouhan alla. Miten keväästä selvitään? Toivoisin, että suomalaisille julkaistaisiin täydentyvä kysymys—vastaus-lista, jossa askarruttaviin kysymyksiin vastattaisiin.

Vaikka me tänään puhumme asiasta [Puhemies koputtaa] ennen kaikkea terveyden näkökulmasta, varautumisessa on syytä kiinnittää huomiota myöskin huoltovarmuuteen, koska se vaikuttaa [Puhemies: Aika!] moniin aloihin elämässä ja myöskin kansantalouteen.

16.49 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein välttää sekä panikointia että paniikin lietsomista. Varautuminen ja panikointi ovat kuitenkin kaksi eri asiaa. Kun varautuu, ei tarvitse panikoida. Kukaan meistä ei vielä tiedä, miten koronaviruksen kanssa käy, mutta epidemioita, pandemioita ja muita paikallisia ja globaaleja vitsauksia varmasti tulee jatkossakin. Siitä pitävät huolen väestönkasvu, liikkuvuus ja avoimet rajat.

Me luotamme hallituksen ilmoitukseen, että viranomaisten varautumistaso on riittävä. Kansalaisten varautumistaso ei välttämättä ole yhtä hyvä. Ehkä tämä olisi hyvä tilaisuus muistuttaa tavallisia ihmisiä kotivaran tärkeydestä. Jos kansalaisella on aina komerossaan ruokaa viikoksi ja muita tarvikkeita, hänellä ei ole tarvetta rynnätä Alepan säilykepurkkihyllylle sitten, jos tai kun aine iskee tuulettimeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten vielä edustaja Berg ennen kuin pääministeri vastaa.

16.50 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosi tärkeätä nyt, ettei tosiaan lietsota tässä vaiheessa paniikkia. Kuitenkin on todella tärkeätä myös se, että ollaan varauduttu mahdolliseen tartuntatapauksien määrän kasvamiseen Suomessa. Kuten

pääministeri Marin ja ministeri Pekonen toivat omissa puheenvuoroissaan esille, Suomi on varautunut hyvin ja valmiustaso on tosiaan kansainvälisessäkin vertailussa hyvä. Nyt on kaikkein tärkeintä, että käsihygieniasta pidetään huolta, mikä on monissa puheenvuoroissa täällä tullut esille, ja huolehditaan myös siitä, että mikäli näitä oireita ilmaantuu, hakeudutaan siinä vaiheessa hoitoon.

Toinen tärkeä asia on myös se, että ollaan varauduttu siihen, että meidän terveydenhoitohenkilökunta pystytään suojaamaan, mikäli epidemia rantautuu Suomeen. Tähän on myös varauduttu, mikä ministereiden puheenvuoroista tuli hyvin esille.

Kolmantena haluan vielä nostaa esille sen, [Puhemies koputtaa] että on tärkeätä, että me myös varaudumme jatkossa näitten meidän näytteenottopisteiden riittävyyteen, niin että niitä löytyy laajasti ympäri Suomea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten pääministeri, 3 minuuttia paikalta.

16.52 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää kansanedustajia ja eduskuntaryhmiä asiallisesta ja hyvästä keskustelusta tässä salissa. On hyvä, että tätä tilannetta käydään yhdessä läpi ja myös kansalaisilla on nyt televisiolähetyksen ja viestimien kautta mahdollista saada tätä tilannekuvaa itsellensä ja kuunnella näitä puheenvuoroja, joita tässäkin salissa on hyvin käytetty. Pyrin vielä hälventämään kansalaisten mahdollisia huolia ja selventämään tällaisella rautalankamallilla, mitä tämä tilanne voisi mahdollisesti tarkoittaa Suomelle.

Tällä Kiinan keskeisellä epidemia-alueella sairastuneita väestöstä on todella noin yksi tuhannesta, siis 0,1 prosenttia väestöstä on sairastunut koronavirukseen, ja näistä henkilöistä noin 80 prosentilla tauti on hyvin lievä eli oireet ovat lieviä ja pystytään kotihoidossa hoitamaan. Mikäli tilanne Suomessa olisi samankaltainen, niin puhuttaisiin joistakin tuhansista koronavirussairastapauksista eli ei mitenkään mittavasta määrästä, kun kausiinfluenssaan sairastuu satojatuhansia ihmisiä. Todennäköisyys sille, että täällä myös niitä vakavimpia tilanteita olisi, on vähäinen, ja Suomen terveydenhuolto, meidän viranomaiset ja meidän terveydenhuoltohenkilökunta ovat todella asiantuntevaa, ammattitaitoista, joten erittäin suuri todennäköisyys on siihen, että täällä ei mitään vakavaa tilannetta syntyisi.

Mutta siltä varalta, että taudin leviäminen olisi laajempaa kuin mitä nyt näiden tietojen varassa on, mitä meillä on, haluan kertoa, että tältäkin osin hallitus on varautunut. Olemme varautuneet myös sellaiseen tilanteeseen, että sairastapauksia olisi enemmän, että levinneisyys olisi laajempaa. Olemme varautuneet siihen, että myös tällaisessa tilanteessa meidän yhteiskuntamme toimisi hyvin, toimisi moitteettomasti, ja esimerkiksi juuri terveydenhuollon henkilökunta, joka sitten olisi ensi sijassa kosketuksissa ihmisten kanssa, jotka ovat sairastuneet, on hyvin suojattu.

Lisätietoa ja -informaatiota pystyvät varmasti antamaan myös vastuuministeri Pekonen ja ministeri Kiuru. Haluan vielä kiittää eduskuntaa asiallisesta, maltillisesta keskustelusta, ja on hyvä, että olemme tässä yhdessä koko Suomen asialla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Pekonen, 2 minuuttia paikalta.

16.54 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan vastata edustaja Juvosen kysymykseen, kun kysyitte, mitä tarkoitin sillä, kun sanoin tiedotustilaisuudessa, että iso osa suomalaisista sairastuu. Tarkoitin sitä, että mei-

dän varautumisen taso perustuu kansalliseen varautumissuunnitelmaan ja varautumissuunnitelman perustana on oletus siitä, että epidemia kestäisi kahdeksan viikkoa ja tartunnan voisi saada 35 prosenttia suomalaisista, mutta kokemukset Kiinasta eivät tällä hetkellä kuitenkaan tue tällaista skenaariota. Minusta on hyvä, että me olemme varautuneet Suomessa.

Kysyitte myös rokotteista. Rokottamisen kehittäminen vie noin 12—18 kuukautta, kuten itsekin totesitte. Rokotteita kehitetään jo paraikaa, ja olemme sosiaali- ja terveysministeriön sisällä käyneet keskustelua Suomen osallistumisesta yhteistyöhön rokotteiden kehittämisessä, mutta yksin meillä ei ole sellaisia resursseja.

Edustaja Rehn-Kivelle vastaan influenssarokotteeseen kausi-influenssaa vastaan liittyen, että ilman muuta rokote kannattaa ottaa, sillä tartuntakausi on pitkä ja vasta tässä käynnistymässä. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että suojaudumme tätä kausi-influenssaa vastaan, koska muitakin viruksia on jatkuvasti liikenteessä.

Edustaja Räsäselle totean, että me selvitämme tällä hetkellä Kelan kanssa yhteistyössä, miten tämä tartuntatautipäiväraha soveltuu tapauksiin, joissa henkilö on eristettynä ulkomailla, ja arvioimme myös lainsäädännön muutostarpeita, joita tässä mahdollisesti ilmenee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, 2 minuuttia paikalta.

16.56 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta osallistua myöskin keskusteluun.

Ensinnäkin on hyvä todeta alkuun, että meillä Suomessa on toistaiseksi todettu kaksi laboratoriossa löytynyttä uutta koronavirusta. Toinen näistä tapauksista sijoittui tuonne Lapin keskussairaalan alueelle. Tämä kiinalainen turisti hoidettiin nopeasti, oikea-aikaisesti. Hänen kontaktipintansa eli käytännössä henkilöt, jotka ovat saattaneet altistua koronavirukselle hänen ollessaan Lapissa, kontaktoitiin, ja tuloksena oli se, että tämä henkilö on jo palannut kotimaahansa ja säästyttiin tartunnoilta sillä, että asetettiin karanteenit näille henkilöille, jotka olivat tässä taudin keskiössä, ja he ovat sitten selviytyneet tuolta alueelta pois niin, että tartuntoja ei ole tullut. Se minusta osoittaa sen, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä toimii. Me olemme pystyneet tähän varautumaan, niin kuin tässä ministeri Pekonen jo totesi, mutta samalla on hyvä sanoa, että myös nämä hoitoketjut ovat toimineet ja sitä kautta olemme pystyneet toteuttamaan sen, mikä yhteiskunnassa on luvattu, toistemme suojelemiseksi. Toinen tapaus havaittiin eilen illan tullen. Tosiasiassa siis HUSin alueelle oli hakeutunut hoitoon yksi tartunnan saanut suomalainen potilas, joka on tällä Milanon tartuntariskialueella ollut. Nämä henkilöt siis tunnistettiin nopeasti, ja he saivat hoidon, ja sitä kautta myöskin heidän altistuspiirinsä eli lähikontaktipiirinsä on otettu selvitykseen, ja myös nämä kaksi lähikontaktipiirissä olevaa ihmistä ovat kotikaranteenissa.

Tältä osin nämä [Puhemies koputtaa] kyseiset tapaukset, jotka meillä nyt on, on hoidettu, ja sitä kautta myös on tämän influenssakauden aikana hyvä, että kaikki suojautuvat myös kausi-influenssan [Puhemies: Aika!] varalta, eli myös rokote siihen kannattaa ottaa.

16.58 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin myöskin kokoomuksen osalta kiittää tästä keskustelusta sekä hallitusta että eduskuntaryhmiä. Tämä on meidän yhteinen huolemme, ja on tärkeää, että tästä on yhteinen ymmärrys tässä salissa. Kiitos myöskin suomalaisille viranomaisille, joilta on saatu tänään informaatiota koko

eduskunnalle. Kyllä se antaa varmuuden siitä, että Suomessa on ammattitaitoiset viranomaiset. Meillä on hyvin varauduttu näihin asioihin, ja siinä mielessä tämän varmasti voi vetää yhteen niin, että ihmiset voivat olla rauhallisia. Varautuminen on hyvää, informaatiosta pidetään huolta, ja jos jotain sattuu, niin ihmisiä pidetään ajan tasalla. Tämä on tärkeää jatkon kannalta, kun ihmiset kuitenkin hyvin tarkkaan seuraavat tämän tilanteen kehittymistä.

16.59 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat ministerit! Kiitän kovasti mahdollisuudesta pitää tämä tilaisuus, näin perussuomalaisten esityksestä kun tämä tuli. Toivoisin, että jatkossa tällaisessa tilanteessa nimetään vastuuministeri aika varhaisessa vaiheessa. Se on tärkeää, se on vastuullista johtamista.

Kiinnostaisi kovasti tietää, että jos tämä tilanne pahenee, onko mietitty mahdollisuuksia etätyön tekemiseen työpaikoilla, kenties etäkoulua.

Asiallinen ja oikea tieto on erittäin tärkeää, ja näin lääkealan ihmisenä kiinnostaa, onko alettu jo lääkkeitä suunnittelemaan tässä asiassa.

17.00 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Uskon ja luotan siihen, että Suomessa osataan ja tiedetään, miten tällaisessa tilanteessa tulee toimia, ja tärkeätä on, että se jatkuu avoimesti, rauhallisesti ja tehokkaasti.

Tämä ei ole ensimmäinen tällainen epidemia maailmassa eikä varmasti myöskään viimeinen. Elämme maailmassa, jossa näiden leviämismahdollisuudet ovat tavattoman paljon nopeampia kuin aikaisemmin historiassa. Siksi olisi äärimmäisen tärkeätä, että tästäkin osattaisiin ottaa opiksi kansainvälisen yhteistyön vahvistamisen merkeissä, koska ylipäänsä tällä hetkellä olemme tilanteessa, jossa tämä monenkeskinen yhteistyö on huonossa hapessa, ja kuitenkin tällaiset tapaukset osoittavat, miten välttämätöntä on kyetä tehokkaasti toimimaan samojen pelisääntöjen ja avoimuuden merkeissä kaikkialla maailmassa. Siihen ei riitä EU, siihen tarvitaan Maailman terveysjärjestöä ja YK-järjestelmää, ja Suomi on sellainen maa muiden Pohjoismaiden kanssa, [Puhemies koputtaa] jolla on edellytyksiä toimia tämän puolesta.

17.01 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pakko ensin pieni lohduton sana sanoa siitä, että perussuomalaisten edustaja Juvonen käytti puheenvuoron tuossa alkuunsa leimatakseen, että tämä keskustelu on perussuomalaisten aikaansaama. Se sai minulle vatsanväänteitä. [Arja Juvonen: En ole sanonut noin! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Koin, että olisi tullut vähän niin kuin oksettava olo siitä, että tämä asia politikoidaan, vaikka kyseessä on yhteinen asia, pääministerin ilmoitus tästä tärkeästä ja vakavasta asiasta, jossa me kuulemme, mitä täällä pitää tehdä ja kuinka viranomaiset ovat oikeasti valmistautuneet ja varautuneet.

Olisin kysynyt liikenne- ja viestintäministeriltä: Onko meillä varautumista siihen, että ne kiinalaiset komponentit voivat tänne tulla, vaikka tämä epidemia ei nyt sitten pysähtyisikään? Onko meillä jotain välineitä varmistaa, että suomalainen teollisuus voi tuottaa hyvinvointia? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ihme politikointia!]

17.02 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olemme nyt kuulleet, Suomessa on riittävät resurssit ja välineistö tähänkin haasteeseen. Me emme tarvitse hengityssuojaimia tai muita järeitä välineitä. Niitä tarvitsee terveydenhuollon hen-

kilöstö, joka toimii tartunnan saaneiden henkilöiden kanssa. Sen sijaan me tarvitsemme käsien pesua, hihoja, mihin yskiä ja niistää, sekä luottamusta yhteen maailman vahvimmista terveydenhuoltojärjestelmistä.

Viranomaisten tehtävä on huolehtia ajantasaisesta ja oikeellisesta tiedonkulusta viruksen seurannassa, ja meidän tehtävämme on tukea heitä siinä. Lapset voivat edelleen kulkea aamuisin koulumatkansa vailla huolta viruksesta ja käydä koulupäivänsä läpi turvallisesti. He eivät pelkää, jos me emme pelottele, ja sitä ei ole mitään syytä tehdä.

17.04 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös itse olin sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä aamupäivällä kuulemassa THL:n ja STM:n asiantuntijoita ja tulin vakuuttuneeksi siitä, että asia on todellakin viranomaisten hallinnassa. Kymmenisen vuotta sitten, kun sika- ja lintuinfluenssa olivat ajankohtaisia, olin opettajana ja muistan, että silloin kouluihin tuli erilaisia ohjeistuksia, jotta tautia ei tartutettaisi. Nyt kysyisinkin vastuuministeri Anderssonilta: onko teidän tiedossanne, että tämmöisiä vastaavia toimenpiteitä olisi nyt tulossa Suomen kouluihin?

17.04 **Paula Risikko kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia oikein paljon tästä informaatiosta. Koen jotenkin niin kokemuksellisesti teidän kanssanne, koska olin silloin ministerinä, kun oli sikainfluenssa, ja tietenkin annan kaiken avun, mitä teille pystyn antamaan tässä asiassa. Se oli kovaa aikaa, mutta siitä selvittiin ja siitä opittiin paljon. Ja pystyn sanomaan, että suomalainen terveydenhuoltohenkilöstö tekee ihan kaikkensa. Meillä on erinomaisen hyvät varautumissuunnitelmat, ja ne laitetaan käyntiin jo hyvissä ajoin, jos niitä tarvitaan, ja nythän niitä toki tarvitaan.

Hienosti on myös hallitus toiminut. Täällä tuli monissa puheenvuoroissa se, että se ei nyt vielä riitä vaan meidän jokaisen pitää tehdä jotain. Silloin aikoinansa, kun oli sikainfluenssa, mielestäni — ja siitä tuli palautettakin — suomalaiset opetettiin yskimään hihaan ja pesemään käsiä. Siihen tarvittiin myöskin mediaa vähän avuksi. Nyt kun tiedän, että tätäkin tilaisuutta, tätä keskustelua, Yleisradio esittää, [Puhemies koputtaa] niin vetoan Yleisradioon, että kaivakaapa sieltä kaapista ne käsienpesuspotit, mitkä tehtiin silloin, ja niitä nyt vaan tuutista. [Puhemies: Aika!] Tämä on yksi keino saada suomalaiset pesemään käsiä.

17.06 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelun aikana on käynytkin jo hyvin ilmi, että minkään sortin hätäilyyn tässä maassa ei ole aihetta, koska toistaiseksi tartuntoja on vielä vähän. On käynyt ilmi käsien pesun tärkeys, ja ehkä on hyvä vielä harkita matkustamista tuonne rajatuille epideemisille alueille.

Olisin kysynyt nyt, kun me tiedämme, että nämä virukset ovat käytännössä Suomeenkin tulleet matkailun perusteella: Millä tavoin hallitus aikoo ehkäistä tätä koronan tuomista Suomeen? Onko hallituksella tarvittaessa valmius ryhtyä myöskin rajoittamaan kulkua Suomeen? Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, mitä ihmisiltä on tullut, ja varmasti kansalaiset haluaisivat kuulla näihin myös vastaukset.

17.07 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvä keskustelu, ja tilanne on se, että Kiinassa tartuntojen määrä laskee. Siellä taitaa enemmän ihmisiä toipua kuin mitä on uusia tartuntoja, ja nyt lähiviikot osoittavat, miten tapahtuu muualla maailmassa — Euroopassa, Yhdysvalloissa, me olemme nähneet uutisia Etelä-

Koreasta. Tässä on oltava valppaana, ja on erittäin hyvä, että hallitus on tämän informaation tuonut.

Tässä on median rooli otettu esiin. Täytyy myös omalta osaltani kiittää, että valtaosa mediasta on erittäin aktiivisesti ja nimenomaan rauhallisesti välittänyt oikeaa tietoa. Median rooli on myös tärkeä osa toimivaa yhteiskuntaa.

Juuri tällaisessa tilanteessa suomalaisen järjestäytyneen yhteiskunnan vahvuus tulee esiin. Meillä on huippuluokan terveydenhuollon henkilöstö, viranomaiset, huippuluokan varautuminen kansainvälisesti, ja se, mitä me poliitikot voimme täällä tehdä, on nimenomaan keskustella tästä kiihkottomasti ja omalta osaltamme viestittää, että annamme kaiken tuen viranomaisille ja hallitukselle tässä työssä.

17.08 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Det är viktigt att myndigheterna fortsätter hålla medborgarna informerade om situationen med coronaviruset. Information och transparens är byggstenar för tilliten i vårt samhälle och för att inte onödig oro ska skapas. THL och andra myndigheter har skött sin uppgift på ett föredömligt sätt genom att ordna presskonferensen och genom att uppdatera information på sina hemsidor. Det är synnerligen viktigt att information ges i ett så tidigt skede som möjligt och att informationen också ges på svenska.

Arvoisa puhemies! On painotettava, että esimerkiksi vuonna 2003, kun oli sars-epidemia, sosiaalista mediaa ei vielä ollut olemassa samalla tavalla kuin tänään. Siksi on tärkeää, että viranomaiset jatkavat samalla tavalla, kuten tähänkin mennessä ovat tehneet, aktiivista tiedottamista molemmilla kotimaisilla kielillä — tämä myös disinformaation riskin vähentämiseksi.

17.09 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit pitävät äärimmäisen tärkeänä, että tässä tilanteessa me olemme yhdessä tukemassa viranomaisten tekemää työtä ja todellakaan emme sorru politikointiin tai syyttelyyn täällä vaan myöskin poliittisina puolueina teemme yhteistyötä tällaisissa tilanteissa.

On myös tärkeää, että me saamme avointa ja nopeaa, reaaliaikaista tietoa, ja viestinnän ja tiedonkulun merkitys tällaisena aikana korostuu erityisesti. Avoin tiedottaminen ehkäisee erityyppisiä ylilyöntejä ja myöskin kaikenlaisen paniikin lietsontaa.

Olisin halunnut kysyä vastaavalta ministeriltä vielä tästä EU-tason varautumisesta. Elikkä täällä edustaja Räsänen jo aiemmin kysyi tästä, onko pohdittu sitä, että esimerkiksi näitä karanteenimääräyksiä katsottaisiin yhdessä, löytyisikö niistä yhtenäistä linjaa. Nyt tällä hetkellä kuitenkin Euroopan sisällä tämä tilanne vaihtelee maasta toiseen. Ovatko tästä kerenneet jo esimerkiksi terveysministerit pitämään yhteistä kokousta?

17.10 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tietoperustaisen päätöksenteon vahvistaminen on kirjattu hallitusohjelmaan, ja minusta hallituksen terävä, perusteltu päätöksenteko tässä koronatilanteessa on malliesimerkki siitä, miten toimitaan tutkijoiden ja asiantuntijoiden esittämän tiedon pohjalta, ja kiitos hallitukselle siitä.

Koronavirus on myös esimerkki siitä, miten tosiaan elämme globaalissa maailmassa, jossa virukset ja bakteerit eivät tunne valtioiden rajoja, ja siksi tässä tilanteessa on erittäin hyvä myöskin muistuttaa mieliin sitä, mihin me tarvitsemme kehitysyhteistyön määrära-

hoja: esimerkiksi siihen, että kehittyvät maat pystyvät vahvistamaan omia terveydenhuoltojärjestelmiään ja ehkäisemään erilaisten virusten ja epidemioiden leviämistä.

Tämä on osoitus myös siitä, mihin me tarvitsemme vahvaa terveydenhuoltojärjestelmää ja vahvoja lähiterveysasemia. [Puhemies koputtaa] Ne ovat kaikkein parasta ennaltaehkäisyä myöskin erilaisia epidemioita vastaan. Samoin mielestäni on tärkeää keskustella siitä, [Puhemies: Aika!] että globaalissa maailmassa tarvitsemme terveydenhuoltopalveluita myös ihmisille, jotka tulevat muista maista ja oleskelevat Suomessa.

17.11 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä nyt Konsta Pylkkänen sanoisi, että hallitukselta löytyy kaukoviisautta. Sehän on sitä, että harkitaan asiat etukäteen ja kuvitellaan tapaus sikseenkin elävästi, että kun se kerran tapahtuu, ovat reitit selvät. Mehän tiedämme, että joskus asia jättää huvikseen tapahtumatta tai tapahtuu eri tavalla. Sille, joka arvaa ottaa nämäkin huomioon, on maailmanranta kevyt kiertää.

Yksi asia, mikä ei kovin paljon tässä keskustelussa noussut, on ruokaturva. Mehän emme tiedä, onko tämä virus peräisin laboratoriosta vai onko siinä kyseessä eläinperäisen taudin tarttuminen ihmiseen, kuten usein näissä viruksissa on. Siksi on tärkeää, että suomalainen voi luottaa suomalaiseen ruokaan. Meillä tällainen tartunnan saanti on äärimmäisen epätodennäköistä, ja ruokamme on tutkitusti maailman turvallisinta. Käytetään sitä. [Ville Tavio: Mitä se tarkoittaa, että olisi peräisin laboratoriosta? — Arja Juvonen: Lietsotaan!]

17.12 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle, että ryhdyitte toimiin nopeasti, ja myös virkamiehille hyvästä tiedottamisesta. Esimerkiksi HUSin Eeva Ruotsalainen ja lukuisat THL:n hyvät asiantuntijat ovat hyvällä tavalla tuoneet tietoa suomalaisille tästä tilanteesta.

Tänään keskustelin erään äidin kanssa. Hän kertoi, että hänen yhdeksänvuotias poikansa oli toki saanut ensimmäisen tiedon YouTube-tähti Roni Bäckiltä. Kannattaa muistaa sekin, että tällaisiakin kanavia voidaan käyttää erilaisissa tilanteissa tiedottamiseen vaikka ihan johdetustikin, vaikka sieltä ministeriöidenkin kautta.

Arvoisa puhemies! Jonkin verran kansalaisilta tulee kysymyksiä Italiasta tulevista suorista lennoista Lappeenranta—Bergamo-välillä. Haluaisin kysyä, liikenneministeri Harakka, olisiko käytännössä edes mahdollista, että Suomi voisi estää tällaiset lennot. En tarkoita paluulentoja vaan sitä, että edelleen kaksi kertaa viikossa Lappeenrannasta lennetään Bergamoon ja tullaan takaisin.

17.14 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta täällä oli oleellisia kysymyksiä, joihin toivoisin tässä lopussa vielä vastausta ja joista ainakin itse saan kansalaisilta postia. Miten tämä virus tarttuu? Te ette ole lääkäreitä, mutta tästä oli puhetta, miten se tarttuu. Ihmiset liikkuvat tuolla, ja heitä huolestuttaa se. Voiko liikkua junissa? Tarvitseeko tulla töihin, jos pelottaa lähteä siksi, että on tartuntoja, esimerkiksi kun oli toissapäivänä puhetta siitä, että joku rouva oli liikkunut junassa ja sitten oli epäilyjä tästä tartunnasta. Tämäntyyppisiä kysymyksiä.

Sitten toinen kysymyspatteri tai oikeastaan -ryhmä on se, että THL:n sivuilla puhutaan vieläkin, että jos epidemia-alueelta tulee vieraita, niin ei ole oikeastaan mitään hätää, jos ei heillä ole flunssan oireita. Nyt toivoisin, että ministeri Pekonen, tai kuka se nyt olisi, kes-

kustelisi THL:n asiantuntijoiden kanssa, koska tämä ohje on ollut sama monta viikkoa. Onkohan se enää ihan asianmukaista? Voisi ehkä laittaa, että olisi tietysti hyvä miettiä, kannattaako niitä vieraita sieltä epidemia-alueilta juuri nyt kutsua.

17.15 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani myös kiittää tästä pääministerin ilmoituksesta. On erittäin tärkeää, että nyt ollaan keskusteltu tästä, koska kansalaiset ovat ottaneet paljon yhteyttä, ja tietysti kun on flunssakausi ja muuta, niin saadaan vähän näitä raja-aitoja tässä helpotettua.

Itse ehkä haluaisin vielä korostaa, että kun olin aamulla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa keskusteltiin tästä, niin siellä tuotiin hyvin esille se, kuinka hallitus on jo heti tammikuussa lähtenyt varautumaan tähän ja on tehty paljon ja määrätietoisia suunnitelmia. Haluaisin tähän keskusteluun tuoda ehkä vielä sen esille, kuinka hyvää työtä olette tehneet siinä, minkä nyt sitten toitte tähän pääministerin ilmoituksen muodossa.

Ei oikeastaan muuta kuin kiitos, ja me koko eduskunta sitten yhdessä autamme teidän tärkeää työtänne.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt täällä on ministereille tullut sen verran kysymyksiä, että käytetään loppuaika ministereitten vastauksiin. — Pääministeri, 3 minuuttia paikalta.

17.16 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämän keskustelun ajankohtaan totean, että totta kai hallitus teki arvion siitä, että on hyvä antaa asiasta pääministerin ilmoitus, joka mahdollistaa sen, että myös eduskunta pääsee tästä asiasta keskustelemaan kunnolla ja pystymme sitten vastaamaan niihin huoliin, joita tässä salissa on, ja välittämään tämän keskustelun myös julkisesti.

Haluan myös kiittää perussuomalaisten eduskuntaryhmää siitä. Tiedän, että se toive on tullut teidän ryhmästänne, että kyselytunnin sijaan käymme tämän pääministerin ilmoituksen tässä kohtaa läpi, [Mika Niikon välihuuto] jolloin on ollut myös mahdollista, että Yleisradio näyttää tämän keskustelun suorana. Minun mielestäni on hyvä, että tällainen toive on tullut, ja tämä on tullut eduskunnan suunnasta, joten totta kai hallitus on ollut siihen ehdottomasti valmis.

Täällä oli kysymys liittyen matkustajien testaukseen, siihen, mitä se tarkoittaisi. Me noudatamme Suomessa WHO:n ja ECDC:n suosituksia matkustajien testauksesta, ja niiden mukaan matkustajien ylimääräiset testaukset, kuten kuumeen mittaaminen, eivät ole tarpeen. Ne ovat epäluotettavia eivätkä tehokkaasti auta torjumaan viruksen leviämistä. Toistaiseksi kertyneen tutkimusnäytön perusteella maahantulo- ja maastalähtötarkastukset eivät ole olleet tehokkaita tunnistamaan tartuntatauteja. Toimenpiteillä tunnistetaan yleensä hyvin pieni osuus tautitapauksista. On myös selvää, että laajamittaisissa tarkastuksissa seulaan jäisi huomattavan paljon sellaisia ihmisiä, joilla oireet johtuvat muista taudeista. Eli tämä ehkä nyt viestinä, joka on siis asiantuntijoilta tullut viesti, siihen, olisiko ihmisten testaus vaikkapa lentokentillä tarpeellista ja järkevää.

Ja se oma viestini tähän keskusteluun, jonka avauspuheenvuorossakin jo totesin, on se, että on tärkeää, että varaudumme kaikkien mahdollisten tilanteiden varalta. Näin juuri Suomi toimii, mutta samaan aikaan on tarpeen tunnistaa se, että emme itse omilla toimillamme aiheuta enemmän haittaa kuin saavuta hyötyjä eli emme ylireagoi tilanteeseen emmekä tee sellaisia toimenpiteitä, joista itsessään on enemmän haittaa kuin mitä tästä mahdollisesta

viruksesta yhteiskunnalle olisi. Eli pidämme tässäkin maltin ja järkevyyden mukana, ja juuri näin hallitus aikoo myös toimia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Pekonen, 2 minuuttia paikalta.

17.18 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Arvoisa puhemies! Haluan minäkin kiittää tässä eduskuntaa tästä erittäin hyvästä ja rakentavasta keskustelusta.

Erityisesti olisin halunnut kiittää edustaja Risikkoa, joka ehti jo poistua, kannustavista sanoista. Uskokaa tai älkää, olen ajatellut häntä useasti tässä viime päivinä. Kuten edustaja Risikko totesi tuossa omassa puheessaan, aiemmista epidemioista on otettu opiksi, ja nyt myös me kokoamme kokemuksia tulevaisuutta varten.

Edustaja Merelle toteaisin, että THL päivittää tällä hetkellä ohjeitaan ja nettisivujaan päivittäin ja luulen, että minä en ole paras henkilö arvioimaan THL:n tiedotteiden sisältöä. Myös ulkoministeriö on päivittänyt näitä matkustussuosituksiaan viime päivinä viruksen osalta, mutta me emme tietenkään voi yksittäisten henkilöiden matkustamista estää, se on jokaisen henkilön omalla vastuulla.

Edustaja Essayah ja muutamat muut kiinnittivät huomiota EU:n ja kansainväliseen yhteistyöhön. Itse asiassa ministeri Kiuru edusti Suomea tuolla terveysministereiden kokouksessa, jossa on hyväksytty päätelmiä, joissa nimenomaan korostetaan tätä toimivaa, hyvää yhteistyötä ja koordinaation tärkeyttä EU-jäsenmaiden kesken, ja myös komissio tukee vahvasti tätä työtä. Tämän uuden koronaviruksen aiheuttamassa tilanteessa nimenomaan terveysministerit halusivat vielä entisestään tehostaa näyttöön perustuvaa ja avointa tietojenvaihtoa sekä myöskin lisätä poikkihallinnollista yhteistyötä ja koordinaatiota.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, 2 minuuttia paikalta.

17.20 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on heti alkuun hyvä sanoa, että silloin kun Kiinasta tulivat ensimmäiset uutiset siitä, että on löytynyt uusi virus, joka saattaa olla sellainen, että emme ole ennen olleet sen kanssa tekemisissä, ne aiheuttivat luonnollisesti sen, että THL, jonka tehtävänä Suomessa viranomaisena on ottaa selvää siitä, mitä on meneillään, reagoi välittömästi. Sen jälkeen Suomessa on lähtenyt se prosessi liikkeelle, ja olemme sitten omien vastuunjakojemme mukaan keskittyneet niihin keskeisiin asioihin, jotka ovat kontollamme. Valtioneuvosto on jo hyvin varhaisessa vaiheessa käynyt yhdessä neuvottelun siitä, minkälaisesta viruksesta on kysymys. Olen iloinen myös siitä, että viime viikolla hallituksen piirissä virinnyt keskustelu suomalaisten osallistamisesta tähän keskusteluun laajemmin, myös eduskunnan johdolla on tänään toteutunut.

Tältä osin itse uskon avoimeen tiedotukseen, ja me olemme nimenomaan eilen tehneet sen päätöksen STM:n sisällä, että me lähdemme nyt siitä, että tämä THL:n ajantasainen tieto ja THL:n asiantuntijatieto välitetään mahdollisimman hyvin kansalaisten käyttöön. Meillä on myöskin väärää tietoa liikkunut julkisuudessa, ja on hyvä, että ihmisillä olisi se ajantasaisin tieto, ja sitä eduskunnassakin on kaivattu.

Toinen tärkeä juttu on se, että moni ihminen nyt, kun tällä hetkellä on aika paljon myöskin hengitystieinfektioita liikkeellä, on huolissaan siitä, minkälaisesta sairaudesta hänen

tapauksessaan on kysymys. Mihin voi siis soittaa ja pyytää apua tai varmistaa, että kaikki asiat ovat kunnossa? Me tulemme nyt STM:n puolesta myöskin painamaan päälle, että me saisimme tällaisen valtakunnallisen numeron, johon ihmiset voivat soittaa. Heti kun tämä prosessi päättyy, kerromme sen julkisesti, miten tämä otetaan valtakunnassa käyttöön. Ihmisillä on kysymyksiä [Puhemies koputtaa] koronavirukseen liittyen, ja niihin täytyy saada vastaus.

Myös alueet on tänään [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] tavattu viimeisen kerran, ja koko ajan infektiolääkärit ovat THL:n kanssa jatkuvassa yhteistyössä. Meillä on kenttä kunnossa, ja olemme varautuneet täällä etulinjassa siihen, [Puhemies: Kiitoksia!] että hoito toimii.

17.23 **Opetusministeri Li Andersson:** Arvoisa puhemies! Tässä tuli myöskin muutamia kysymyksiä edustajilta liittyen varautumiseen suomalaisissa päiväkodeissa ja suomalaisissa kouluissa ja oppilaitoksissa.

Tällä hetkellä oppilaitokset ja koulutuksen järjestäjät seuraavat THL:n viestintää — terveysviranomaiset vastaavat terveysviranomaisten asioiden tiedottamisesta — ja noudattavat tietenkin niitä ohjeita, joita viranomaiset ovat antaneet. Mitä tulee niihin seikkoihin, mitkä tässä salissa on tänään nostettu esille liittyen esimerkiksi käsihygienian tärkeyteen, niin siinä päiväkodeilla ja kouluilla on tietenkin tärkeä kasvatusvastuu myöskin siinä suhteessa, että pystytään opettamaan ja tekemään jo nuorille lapsille selväksi, kuinka tärkeää käsihygienia on tämänkaltaisissa tilanteissa ja tietenkin yleisestikin terveyden osalta.

Tämän lisäksi oppilaitoksissa tällä hetkellä käydään läpi varautumissuunnitelmia ja toimintaprosesseja, joiden pitää olla olemassa siltä varalta, että tulee epidemia, ja huolehditaan siitä, että nämä ovat ajan tasalla. Myöskin Opetushallitus sekä opetus- ja kulttuuriministeriö omalta osaltaan seuraavat tilannetta ja ovat valmiudessa yhteistyössä THL:n kanssa tarvittaessa vielä tehostamaan yhteistä viestintää näistä kysymyksistä.

17.24 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka:** Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintäministeriö valvoo kaikkien kuljetusten tilannetta ja koordinoi tarvittaessa toimenpiteitä. Toimivaltainen viranomainen on Traficom, joka voi esimerkiksi rajoittaa tai keskeyttää lentoliikennettä tai raideliikennettä. Tällaisiin toimiin ryhdytään vain terveysviranomaisten arvion ja esityksen perusteella, ja nykyiset toimet noudattavat terveysasiantuntijoiden suosituksia. Täytyy muistaa, että esimerkiksi suorien lentojen ohella meillä tullaan eri reittejä kolmansien maiden kautta Suomeen. Traficom tekee joka päivä tilannekatsauksen tiiviissä yhteistyössä Finavian, Finnairin, Lappeenrannan lentoaseman, Väylän, VR:n, HKL:n ja monien muiden toimijoiden kanssa, ja edustajamme on mukana myöskin valtioneuvoston erillisessä valmiusryhmässä, jossa on edustus kaikista keskeisistä ministeriöistä.

Edustaja Myllykoskelle vastaan, että epidemia on toki Kiinassa vaikuttanut tuotantoon ja myöskin kuljetuksiin varsinkin osana matkustajalentoliikennettä, mutta kansainvälinen logistinen ympäristöhän on aika notkea keksimään uusia reittejä, ja uskon niin, että on tietenkin sekä kiinalaisten komponenttitoimittajien että suomalaisten ostajienkin etu pyrkiä ratkaisemaan tämä ongelma.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4. Saara Hyrkön vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä, lakivaliokunnan jäsenyydestä ja sivistysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 5/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 28.2.2020 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 28.2.2020 kello 10.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.27 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa osatyökykyisten osallisuutta ja työllistymisen edellytyksiä. Käsiteltävässä esityksessä tehdään tarkennuksia kuntouttavaa työtoimintaa koskevaan lakiin. Laissa säädetään toimenpiteistä, joiden tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleiden henkilöiden edellytyksiä edetä kohti avoimia työmarkkinoita.

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalipalvelu. Se on sosiaali- ja terveysministeriön toimintaa. Se on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät työ- tai toimintakykynsä rajoitusten vuoksi pysty työllistymään avoimille työmarkkinoille tai osallistumaan TE-palveluihin. Tässä mielessä kuntouttava työtoiminta on toissijainen muihin TE-palveluihin nähden ja ensin on aina selvitettävä mahdollisuus tarjota henkilölle työtä tai TE-palveluita. Jos tämä ei työ- ja toimintakyvyn rajoitusten vuoksi ole mahdollista, aktivointisuunnitelmaan sisällytetään kuntouttava työtoiminta.

Kuntouttavaa työtoimintaa koskeva laki on peräisin vuodelta 2000 — jo on aikakin miettiä uudelleen. Jo lain säätämisen yhteydessä sosiaali- ja terveysvaliokunta totesi, että lain tavoitteiden toteutumisen kannalta on tärkeää korostaa kuntouttavan työtoiminnan räätälöintiä kunkin yksilöllisten tarpeiden, kykyjen ja toiveiden mukaan. Käytännössä on voitu kuitenkin todeta, että työtoimintaan on ohjattu sellaisiakin henkilöitä, jotka eivät todellisuudessa ole sen varsinaista kohderyhmää. Työtoiminnan yhteys sosiaalihuoltoon on paikoin jäänyt myös heikoksi. Joissain tapauksissa aktivointisuunnitelma on jäänyt jopa laa-

timatta kokonaan, vaikka kuntouttavaan työtoimintaan tulisi päätyä nimenomaan sen kautta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksellä halutaan vahvistaa kuntouttavassa työtoiminnassa olevan henkilön oikeutta hyvään sosiaalihuoltoon. Laissa säädettäisiin kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, tuottamisesta sekä toiminnan sisällöstä nykyistä tarkemmin. Kuntouttavan työtoiminnan palvelukokonaisuuteen tulisi kuulua henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita, ja palveluun tulisi aina sisältyä henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus. Myös asiakkaan aktivointisuunnitelmaan olisi kirjattava kuntouttavan työtoiminnan aikana asiakkaalle annettava tuki ja ohjaus sekä toiminnan tavoite.

Kirjaamalla lakiin kuntouttavan työtoiminnan sisältö sekä vaatimus henkilölle annettavasta tuesta ja ohjauksesta voidaan varmistaa, että kuntouttava työtoiminta toteutetaan yksilöllistä tarvetta vastaavasti. Tuen ja ohjauksen voi toteuttaa paitsi henkilökohtaisena myös ryhmässä toteutettavana palveluna taikka yhdistettynä muihin palveluihin. Palvelun voi hankkia yritykseltä taikka sisällyttää sen kokonaisuuksiin, joita kolmannen sektorin toimijat tuottavat kuntien kanssa tehtyjen ostopalvelusopimusten pohjalta, ja toki kunta voi itsekin palvelun tuottaa.

Kunta voi jo voimassa olevan lain mukaan toteuttaa palvelut monella eri tavalla, myös yksilöllisesti ja laadukkaasti. Kuntouttavaan työtoimintaan voi myös jatkossa yhdistää muita palveluita, kuten sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluita. Toimeenpano ei kuitenkaan aina ole vastannut lain tavoitteita, ja toteutus on ollut kunnissa kirjavaa. Joissakin tapauksissa kuntouttavan työtoiminnan yhteys sosiaalihuoltoon on myös jäänyt ohueksi, vaikka aktivointisuunnitelman laatimisesta tulisi kunnassa vastata sosiaalihuollon ammattihenkilön. Tämän vuoksi esityksessä on tehty tarkennuksia varsinaisiin säännöksiin mutta korostettu myös perusteluissa tarkemmin sellaisia asioita, joita jo nykyistenkin säännösten perusteella olisi tullut huomioida.

Arvoisa puhemies! THL arvioi vuonna 2017, että noin kolme prosenttia kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneista siirtyi työlliseksi avoimille työmarkkinoille. Mikäli kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien tarvitsemia palveluita pystytään räätälöimään paremmin heidän tilannettaan vastaaviksi, tämä parantaa myös heidän mahdollisuuksiaan osallistua ja kuntoutua avoimien työmarkkinoiden käyttöön.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa korostetaan tarvetta lisätä osatyökykyisten, vaikeasti työllistettävien, nuorten, ikääntyvien ja maahanmuuttajataustaisten osallistumista työmarkkinoille. Hallitus pyrkii nyt parantamaan omalta osaltaan juuri näiden ryhmien pääsyä ja työllistymistä, ja tätä kautta hallitusohjelmassa todetaan, että kuntouttavan työtoiminnan järjestelmä uudistetaan sosiaalisella kuntoutuksella, jossa otetaan huomioon pitkäaikaistyöttömän tai heikossa työmarkkina-asemassa olevan henkilön yksilöllinen kuntoutustarve työelämävalmiuksien vahvistamiseksi ja yhteiskunnallisen osallisuuden turvaamiseksi.

Eli tässä on kysymyksessä pieni mutta silti erittäin tärkeä esitys, joka toteuttaa osaltaan näitä hallituksenkin keskeisiä tavoitteita ja yksilön mahdollisuutta päästä jälleen takaisin mukaan.

17.33 **Riikka Purra ps:** Arvoisa puhemies! Lakia kuntouttavasta työtoiminnasta on kritisoitu siitä, että se ei ole tarpeeksi täsmällinen. On jopa väitetty, että lain väärinkäytökset eli muun muassa tapaukset, joissa kuntouttavassa työtoiminnassa oleva henkilö on tehnyt yri-

tyksessä samaa työtä kuin muut, mutta vain ilman palkkaa, selittyisivät lain epäselvyydellä ja heikolla ohjausvaikutuksella. Tämä ei pidä paikkaansa. Alkuperäinen laki on kieltänyt kaikenlaisen kuntouttavaan työtoimintaan liittyvän yritysmuotoisen palveluhankinnan. Työtoimintaan osallistuvan työpanos ei saa päätyä yksityisen yrityksen hyväksi ilman korvausta.

Yhtä selvää on, että tällaisia mahdollisuuksia käytetään aina väärin. Naapurimaamme Ruotsin kokemukset monenlaisista tuetuista työpalveluista kertovat karua kieltään siitä, miten erityisen halpaa, jopa ilmaista, työvoimaa käytetään hyväksi. Myöskään Suomessa aluehallintovirasto ei ole kyennyt ottamaan yksiselitteistä kantaa tapauksiin, joissa kuntouttavaan työtoimintaan osallistunut on tehnyt selvästi työtä, josta edellytettäisiin palkkaa. Avi on kuitenkin myös korostanut, että kuntouttavassa työtoiminnassa on kyse sosiaalipalvelusta, eikä se ole tarkoitettu niille työttömille, jotka kykenevät osallistumaan julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön.

On hyvä, että lainsäädäntöä nyt täsmennetään. Edelleenkään kuntouttavaa työtoimintaa ei saisi hankkia voittoa tekevältä yritykseltä. Sääntelyä kuitenkin tarkennetaan niin, että kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalle henkilölle annettava tuki ja ohjaus voitaisiin hankkia myös tällaisia palveluita tuottavilta yrityksiltä järjestöjen ja muiden yhteisöjen lisäksi.

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalipolitiikkaa. Tarjottaessa vajaakuntoiselle ja työmarkkinoilta tippuneelle ihmiselle tekemistä ja motivaatiota sillä voi olla merkittäviä inhimillisiä ja hyvinvointia lisääviä vaikutuksia. Yksi tärkeimmistä seuraa siitä, että ihminen siirtyy pois kotoaan toisten ihmisten joukkoon. Aikataulu, herätyskello, osallisuus, ruokatauko ja muut vastaavat seikat auttavat kaikkein huonoimmassa kunnossa olevia ihmisiä. Monilla toimintaan osallistuvilla on myös päihdeongelma.

Kuntouttava työtoiminta ei ole työllisyyskeino. Siihen osallistuvat ihmiset siirtyvät erittäin harvoin avoimille työmarkkinoille, kuten ministeri kuvasi, vain noin 3 prosentissa tapauksia. Kun kuntouttava työtoiminta päättyy, ihmiset siirtyvät todennäköisesti joko takaisin työttömäksi ja peruspalvelujen asiakkaiksi tai työharjoitteluun työelämävalmennukseen tai työkokeiluun. Kun ihminen siirtyy kuntouttavaan työtoimintaan, hän kuitenkin joissakin rekistereissä päättää työttömyytensä, vaikka häntä ei työlliseksi lasketakaan.

Työllisyysasteesta ei saa laskettua työttömyysastetta eikä toisinpäin. Vielä enemmän merkitystä on tietysti esimerkiksi palkkatuella, jota saava ihminen lasketaan suoraan työlliseksi. Määritelmillä on merkitystä muun muassa silloin, kun seurataan maan työttömyys- ja työllisyysasteiden kehittymistä. Esimerkiksi Tilastokeskuksella on käytössään kaksi erilaista määritelmää työllisyydestä. Tilastokeskuksen työllisyys- ja työttömyysprosentit eroavat toisaalta työ- ja elinkeinoministeriön luvuista. Tätä pitäisikin selventää. Kuntouttavassa työtoiminnassa, työharjoittelussa, työkokeiluissa ja muiden vastaavien sosiaalipoliittisten toimien piirissä olevaa ihmistä ei pidä laskea työlliseksi tai ei-työttömäksi. Oleellista on määritellä, onko henkilö samaan aikaan aktiivinen työnhakija TE-palveluissa tai sosiaalipoliittisten tai muiden toimien piirissä.

Arvoisa puhemies! Nyt käsillä oleva lainmuutos pyrkii parantamaan kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien asiakkaiden saamaa tukea ja palveluita. Aika näyttää, onko tällä mitään vaikutusta avoimille markkinoille työllistymisen kannalta varsinkaan, kun kuntien resurssit ovat yhä tiukemmalla. Joka tapauksessa on selvää ja välttämätöntä, että tilannetta on konkreettisten seurausten osalta syytä seurata.

17.37 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! Kuntouttavan työtoiminnan tarkoituksena on parantaa toimintaan osallistuvan henkilön elämänhallintaa ja luoda edellytykset etenkin työllistymiselle mutta myös julkisiin työvoimapalveluihin osallistumiselle. Nykyisellään kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvat harvoin siirtyvät työllisiksi avoimille työmarkkinoille. Toiminta keskittyykin asiakkaan oman elämänhallinnan parantamiseen, eikä kuntouttava työtoiminta ole tarkoitettu niille työttömille, ketkä kykenevät osallistumaan julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön. Nyt esitetään tarkennuksia, jotka velvoittavat kuntia huolehtimaan siitä, että toiminta on tavoitteellista ja että henkilöiden saamasta tuesta ja ohjauksesta huolehditaan. Henkilöitä ei voi vain massana ohjata eteenpäin.

Aluehallintovirastot ovat viime vuosina joutuneet puuttumaan kuntouttavaan työtoimintaan. Selvityksiä on tehty siitä, onko työttömien palkattomalla työllä korvattu palkkatyötä ja ovatko kunnat ohjanneet työttömiä kuntouttavaan työtoimintaan väärin perustein. Onkin tärkeää, että lakiin lisätään työtoiminnan sisällön määrittelyä koskeva säännös ja että korostetaan aktivointisuunnitelman merkitystä. Nykyisellään on kuntia, jotka ovat ohjanneet asiakkaita kuntouttavaan työtoimintaan väärin perustein ja sosiaaliturvalla kiristäen samalla kun toimintaa on järjestetty tavallisilla työpaikoilla kilpailua vääristäen. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden työpanosta ei saa käyttää taloudellisen voiton tavoittelemiseen.

On tärkeää, että kuntoutuville annetaan myös motivoivaa tekemistä. Turhautuminen ei edistä kuntoutumista. Täytyy muistaa, että kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ovat aikuisia ja lasten leikeillä ei saada aikaansaannoksia, vaikka niinkin on yritetty. Samoin asiakkaan nöyryyttäminen ei edistä kuntoutusta, ei vaikka karenssilla uhkailtaisiin.

17.40 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Toivon, että kyseessä on tärkeä hallituksen esitys siitäkin huolimatta, että oikeudellista tilannetta ei mitenkään merkittävästi tällä esityksellä muuteta. Lakiin tulee sellaisia tarkennuksia kuin että kuntouttava työtoiminta on suunnattu henkilöille, joiden työkyky ei riitä osallistumiseen työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin, tai että tuki ja ohjaus on kirjattava aktivointisuunnitelmaan. Iso kysymys on, mihin tätä hallituksen esitystä tarvitaan, kun nämä seikat ovat selkeästi luettavissa hallituksen esitöistä jo vuonna 2000. Nämä seikat ovat luettavissa uudestaan ministeriön ohjeistuksesta kunnille vuodelta 2014. Jos meidän kuntakenttämme ei ole täysin lukutaidotonta, kaiken sen tiedon, jota nyt tuodaan lain tasoiseen tekstiin, olisi pitänyt olla yleisesti saatavilla jo kohta 20 vuoden ajan. Siitä huolimatta me tiedämme, että kuntouttavaa työtoimintaa on toistuvasti, laaja-alaisesti ja ympäri Suomen käytetty väärin, toisin kuin lainsäätäjä on edellyttänyt. No, tästä johtuen, koska oikeudellinen tilanne ei merkittävästi muutu, ei ole oletettavissa, että tämä lakiesitys toisi juurikaan muutoksia niihin kuntiin, joissa hommat on hoidettu asiallisesti tähän saakka. Toivo kohdistuukin nyt niihin kuntiin, joissa ei ole: josko nyt sitten muutoksia vihdoin tehtäisiin.

Yksi asia, yksi tärkeä asia liittyen kuntouttavaan työtoimintaan tästä puuttuu, jonka olisin toivonut täällä näkeväni, nimittäin tarkennus kuntouttavan työtoiminnan velvoittavuuteen ja sen suhteeseen taloudellisiin sanktioihin. Kuntouttavassa työtoiminnassa on kyse sosiaalipalvelusta, siis sosiaalipalvelusta, ja siitä huolimatta kieltäytyminen kuntouttavasta työtoiminnasta voi johtaa perusturvan epäämiseen, joissakin tilanteissa jopa viimesijaisten etuuksien merkittäviin leikkauksiin. Kun me ajattelemme, millaisesta porukasta on kysymys, niin tällainen säädös on monella lailla ongelmallinen. Kysymys on siis nyt ihmisistä, joidenka työkyky on niin heikko, että he määritelmällisesti eivät voi työllistyä edes sa-

taprosenttisella palkkatuella. Eli jos henkilö päätyy kuntouttavaan työtoimintaan silloin, kun muut työvoimapoliittiset toimet eivät ole hänen kohdallaan mahdollisia — ja näiden toimien saatavuuden puuttuminen kunnassa ei ole syy panna ketään kuntouttavaan työtoimintaan — niin kysymys on henkilöstä, jota kukaan ei suostu ottamaan töihin edes ilmaiseksi, koska sitähän sataprosenttinen palkkatuki tarkoittaa. Eli jos siellä työkykyä on, sitä on todella vähän, ja kaikenlaisia elämänhallintaan liittyviä, terveyteen liittyviä, arjessa selviämiseen liittyviä ja sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviä ongelmia on usein todella paljon. Onko todella tarkoituksenmukaista, että tällaiselle ryhmälle tarjottavalla sosiaalipalvelulla on näin rankat sanktiot — suhteessa huomattavasti rankemmat sanktiot kuin monet meidän rikosoikeudelliset sanktiomme — kun ajatellaan, kuinka suurista rahoista on kysymys suhteessa näiden henkilöiden tulotasoon?

Minä annan kaksi esimerkkiä, keissejä, joita olen itse selvitellyt.

Toinen henkilö pantiin kuntouttavaan työtoimintaan. Hän itse oli suostuvainen siihen menemään, mutta hän kärsii vakavasta paniikkihäiriöstä eikä sitten uskaltanut ensimmäisenä päivänä sinne kuntouttavaan työtoimintaan mennä vaan jäi kotiin. Hän ei uskaltanut ajaa bussilla sinne kuntouttavaan työtoimintaan, koska se bussimatka tuntui niin pelottavalta. Hän menetti tästä työttömyysturvansa, ja hänen toimeentulotukeaan leikattiin 20 prosentilla. Sen jälkeen hänen kanssaan keskusteltiin, ja hän sanoi, että kyllä hän yrittää mennä toisen kerran sitten sinne. No, ei päässyt lähtemään kotoaan toisellakaan kerralla. Hänen toimeentulotukeaan leikattiin 40 prosentilla. Nyt hän sitten sinnittelee siellä kotonaan 300 eurolla kuukaudessa. Missään vaiheessa hän ei ole päässyt lääkärin vastaanotolle, jotta hän olisi voinut saada sellaiset lääkkeet, joilla hän ehkä uskaltaisi sieltä kotoansa lähteä muuallekin kuin siihen turvalliseen lähikauppaan, ja voisi ehkä joskus tulevaisuudessa käydä siellä kuntouttavassa työtoiminnassa.

Toinen esimerkki: henkilö, joka on vakavasti päihderiippuvainen, käyttänyt sekaisin huumeita ja alkoholia sekä erilaisia reseptilääkkeitä, kävi kuntouttavassa työtoiminnassa, mutta ei sitten halunnut enää mennä sinne, koska siellä liikkui niin paljon huumeita ja hän koki, että hänen raitistumisensa oli niin epävarmalla tasolla vielä siinä vaiheessa, että hän ei uskalla olla ympäristössä, jossa pillereitä tarjotaan koko ajan. Myös hän sai nämä tiukat sanktiot.

Eikö näissä tapauksissa ole kysymys henkilöistä, jotka tarvitsisivat apua saadakseen sen elämänsä suurimman haitan järjestykseen, eivät suinkaan niitä sanktioita, jotka kyllä automaattisesti sieltä koneesta tulevat jokaiselle, joka syyllistyy työvoimapoliittisesti moitittavaan toimintaan, toisin kuin kaikki ne palvelut, joiden eteen usein täytyy taistella kovempaa kuin mihinkä niillä ihmisillä, jotka näitä palveluita eniten tarvitsisivat, on todellisuudessa resursseja?

Minä tunnen myös monia ihmisiä, joille kuntouttava työtoiminta on ollut pelastus, jotka ovat olleet tosi innostuneita siitä ja jotka ovat kokeneet, että se hyödyttää heidän elämäänsä paljon ja on saanut sen elämän uusille raiteille. Kuntouttava työtoiminta voi olla iso ja merkittävä ja hyödyllinen sosiaalipalvelu, mutta se ei ole sitä silloin, jos sinne pakotetaan sellaisia ihmisiä, joilla ei ole kapasiteettia ainakaan yksin sitä polkua kulkea.

17.47 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Kiurulle selkeästä esittelystä. Tämä esitys lainmuutoksesta kuntouttavaan työtoimintaan liittyen sisältää tarkennuksia nykyiseen, vuonna 2001 säädettyyn lakiin.

Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu sellaisille henkilöille, jotka eivät työ- ja toimintakyvyn rajoitusten vuoksi pysty työllistymään avoimille työmarkkinoille tai osallistumaan TE-palveluihin. Asia on erityisen tärkeä ihmisille, joilla voi olla taustalla monenlaisia haasteita ja arjen hallinnan ongelmia, päihteiden käyttöä, mielenterveyden vaikeuksia ja muuta.

Miksi lakia on sitten tarve muuttaa, kysyi myös edustaja Kontula tuossa edellä. Nykyistä lakia on pidetty hieman epäselvänä. Käytännöt vaihtelevat eri puolilla Suomea. Kaikkialla ei ole toimittu lain perustelujen mukaan. Kuntouttavaan työtoimintaan on saatettu ohjata myös ihmisiä, jotka eivät sinne kuulu. Aluehallintovirastot ovat puuttuneet viime vuosien aikana muutamia kertoja näihin kuntouttavan työtoiminnan epäkohtiin. Osa kuntouttavassa työtoiminnassa olevista ihmisistä ei ole saanut lain edellyttämää sosiaalipalvelua.

Hallitusohjelmaan kirjattiinkin seuraavasti: ”Kuntouttavan työtoiminnan järjestelmä uudistetaan sosiaalisella kuntoutuksella, jossa otetaan huomioon pitkäaikaistyöttömän tai heikossa työmarkkina-asemassa olevan henkilön yksilöllinen kuntoutustarve työelämävalmiuksien vahvistamiseksi ja yhteiskunnallisen osallisuuden turvaamiseksi.”

Olen huolissani kattavien TE-palvelujen karkaamisesta liian kauas ihmisistä harvaan asutulla seudulla. Kuntouttava työtoiminta ei saa olla TE-palvelujen korvaaja palveluiden puuttuessa. Se, että TE-palveluita ei ole kunnassa tai lähialueilla riittävästi tarjolla, ei ole lainsäädännön mukaan hyväksyttävä peruste ohjata henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan. Siihen päädytään aina yksilöllisesti laadittavan aktivointisuunnitelman tai monialaisen työllistymissuunnitelman kautta.

Laissa säädetään tarkemmin tästä aktivointisuunnitelman sisällöstä ja siitä, mitä asioita kuntouttavasta työtoiminnasta aktivointisuunnitelmaan on kirjattava. TE-toimisto ja kunta ovat velvollisia laatimaan suunnitelman yhteistyössä työttömän henkilön kanssa. Lain mukaan ensin on aina selvitettävä mahdollisuus tarjota henkilölle työtä tai TE-palveluita. Vasta, jos henkilö ei työ- ja toimintakyvyn rajoitusten vuoksi voi osallistua näihin palveluihin ja työhön, aktivointisuunnitelmaan sisällytetään kuntouttava työtoiminta. Se on siis toissijainen palvelu TE-palveluihin nähden. Tämä ei sinänsä muutu uudistuksessa.

Arvoisa puhemies! Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu. Siihen sovelletaan myös lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Esitys vahvistaa asiakkaan oikeutta hyvään sosiaalihuoltoon. Tämä tavoite koskee kuntia tälläkin hetkellä, mutta lakiin tehtävillä tarkennuksilla aivan kuin halutaan varmistaa, että lainsäädännölle asetetut tavoitteet toteutuvat nykyistä paremmin.

Laissa on uutta se, että aktivointisuunnitelmaan olisi jatkossa kirjattava asiakkaalle annettava tuki ja ohjaus tuon kuntouttavan työtoiminnan aikana. Suunnitelmaan on kirjoitettava myös toiminnan tavoite.

Henkilön kuntouttavan työtoiminnan palvelun aikana saama tuki ja ohjaus voidaan toki toteuttaa monella tavalla. Tukea ja ohjausta voi myös hankkia yritysmuotoiselta palveluntuottajalta tai sisällyttää erilaisiin palvelukokonaisuuksiin, joita kolmannen sektorin toimijat tuottavat kuntien kanssa tehtyjen ostopalvelusopimusten perusteella. Myös kunta voi tuottaa tuen ja ohjauksen palvelut itse. Tuen ja ohjauksen voi toteuttaa paitsi henkilökohtaisena myös ryhmässä toteutettavana palveluna tai yhdistettynä muihin palveluihin. Tämä ei saa kuitenkaan olla mitään massatoimintaa. Esityksen mukaan kuntouttavan työtoiminnan kokonaisuuteen tulee kuulua henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä

edistäviä palveluja. Kuntouttava työtoiminta ei saa vääristää kilpailua, eli se ei saa olla toimintaa kilpailluilla markkinoilla, eikä se saa tuottaa voittoa yrityksille.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kaikki kynnelle kykenevät pääsevät töihin. Säännöllinen työ tuo rytmiä ihmisen elämään. Jotta jokainen pääsee takaisin mukaan, kuten ministeri Kiuru sanoi, siksi kannatan tätä lakimuutosta.

17.53 **Anders Norrback r:** Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nostaminen on yksi tärkeimmistä tehtävistämme, ja on selvää, että meidän on otettava käyttöön kaikki mahdolliset keinot, jos haluamme saavuttaa työllisyystavoitteemme. Hallituksen työllisyystavoite edellyttää, että osatyökykyisten, vaikeasti työllistyvien nuorten ja niin edelleen, kaikkien ryhmien, osallistumista työmarkkinoille lisätään.

Värderade talman! Arbetsverksamhet i rehabiliterande syfte är en socialpolitisk åtgärd som förbättrar livskvaliteten men också i bästa fall ökar sysselsättningsmöjligheterna speciellt hos långtidsarbetslösa och personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Det är bra att lagen nu förtydligas och att de nämnda grupperna får sysselsättningsfrämjande och individuella tjänster, hoppeligen på ett jämlikt sätt i hela landet.

Då vi talar om sysselsättningsåtgärder får vi inte enbart blicka och fokusera på traditionella metoder för att öka sysselsättningen utan också se till exempelvis social- och hälsovårdstjänsterna som en del av helheten. Det här glömmer vi ofta bort.

Jag vill speciellt lyfta den mentala hälsan. Vi har allt fler som lider av mental ohälsa i Finland, och förutom det stora mänskliga lidande det förorsakar så förorsakar det också samhället stora kostnader. Därför måste frågan om mental ohälsa ligga i fokus också då vi talar om rehabiliterande arbetsverksamhet, och vi ska komma ihåg att det förebyggande arbetet alltid blir billigare än att åtgärda problemen när de redan har uppstått.

17.55 **Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Kunnat järjestävät kuntouttavaa työtoimintaa niille pitkään työttöminä olleille henkilöille, jotka saavat työmarkkinatukea tai toimeentulotukea ja jotka eivät työ- ja toimintakykynsä takia kykene osallistumaan TE-hallinnon ensisijaisiin palveluihin.

Kuntouttavassa työtoiminnassa ei synny työ- tai virkasuhdetta henkilön ja toimintaa järjestävän tai toteuttavan tahon välille. Kuntouttavalla työtoiminnalla ei kuitenkaan saa korvata virkasuhteessa tai työsuhteessa tehtävää työtä, eikä se saa aiheuttaa kunnan tai muun toiminnan toteuttajan palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisia tai lomauttamisia tai heidän työolosuhteidensa tai etuuksiensa huonontumista.

Työnantajien ja palveluksessa olevien työntekijöiden lisäksi on kuitenkin huolehdittava siitä, että kuntouttavassa työtoiminnassa olevan eli sitä työtä tekevän ihmisen oikeuksista huolehditaan yhtä lailla, ja mielestäni kirjauksissa olisikin hyvä näkyä myös hänen tärkeytensä ja painoarvonsa.

Kuntouttavassa työtoiminnassa toimivien ihmisten kustannuksella ei tule teettää myöskään sellaista työtä, joka ei tosiasiallisesti tue työtoimintaa suorittavan ihmisen yksilöllisiä tarpeita ja työllistymistä.

Kuntouttava työtoiminta ei saa aiheuttaa syrjäytymistä tai eriarvoistumista työmarkkinoilla tai työmarkkinoille pääsyyn. Kentältä saadun palautteen mukaan moni kuitenkin jää tarpeettoman pitkäksi aikaa kuntouttavaan työtoimintaan kiinni tai jää edelleen vaille työtä

työtoiminnan päätyttyä, vaikka valmiudet työsuhteeseen siirtymiseen olisivatkin jo riittävät.

Jotta kuntouttavalla työtoiminnalla voidaan saavuttaa se painoarvo, mihin se on tarkoitettu, on olennaista, että työtoimintaa tekevälle ihmiselle on laadittu hänen yksilöllisten tarpeidensa pohjalta tarkoituksenmukainen aktivointisuunnitelma. Myös tavoitteen määrittely on kuntoutuksen onnistumiseksi olennaista sekä ennen kaikkea se, että tavoitteen laatimiseen ja sen saavuttamiseksi määriteltyjen askelten suunnitteluun ja toteutukseen osallistetaan myös työtoimintaan ohjautunut ihminen itse. Kuntouttavan työtoiminnan tulisi olla nykyistä paremmin aidosti osallistavaa.

17.58 **Jaana Pelkonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kuntouttava työtoiminta on tärkeä toimintamuoto paitsi työllistymiseen myös syrjäytymisen ehkäisemiseen. Ja kuten ministeri esittelypuheenvuorossaan jo hyvin totesi, laki kaipaa uudistamista ja tarkennuksia monestakin syystä, ja kuntoutustoimien räätälöinti kunkin tarpeen mukaiseksi on erittäin tärkeää.

Itse työ ei kuitenkaan itsessään tee ketään autuaaksi, vaan tarvitaan tekemisen kautta lisääntyvää itsevarmuutta omaan tekemiseensä, palkka, jolla voi elää, sekä ennen kaikkea välittäviä ihmisiä ympärille, kaveri- ja työyhteisö. Ja kun haluamme aktivoida pitkäaikaistyöttömiä, on syytä pitää huoli myös asenneympäristöstämme, siitä, että se on kannustava, jotta paluu työelämään onnistuisi pysyvästi.

Käytän nyt tilaisuutta hyväkseni, kun ministeri on täällä paikalla. Olen itse jo useamman vuoden ajan puhunut nuorista, alle 25-vuotiaista toimeentulotuen asiakkaista. Huoli on ollut siis suuri, koska moni nuori on voinut olla vuosiakin toimeentulotukiasiakkaana. Miten nämä nuoret huomioidaan tässä kuntouttavassa työtoiminnassa?

17.59 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys kuntouttavan työtoiminnan lain muuttamisesta on ajankohtaan sopiva ja erittäin tärkeä. On selvää, että pitkään työttömänä olleelle henkilölle, jolla on muitakin vaikeuksia — kun yritetään saada hänet takaisin elämänuralle, saada elämän asiat raiteille ja sitten ennen kaikkea pyritään hänet työllistämään jossakin — tämä lain antama mahdollisuus on äärimmäisen tärkeä.

Ja lakiesityksessä, tässä, mitä nyt käsittelemme, on tärkeälle osalle nostettu ohjaus ja tuki, joita se henkilö välttämättä tarvitsee. Tuoreessa muistissa on viime vaalikauden työllistäminen, kun työpaikkoja syntyi aivan reilulla lailla. Pitkäaikaistyöttömyyskin putosi noin puoleen, hieman sen allekin taisi mennä. Elikkä se osoittaa sen, että silloin kun työpaikkoja on tarjolla, silloin myös pitkäaikaistyöttömille avautuu aito mahdollisuus päästä työmarkkinoille mukaan.

On selvä asia, että henkilön, jolla on tiettyjä työrajoitteita, mukaanpääsy on äärimmäisen vaikeaa, mutta se ei ole missään nimessä mahdotonta. Se ohjaus ja tuki ja se ihmisen auttaminen siinä vaikeassa tilanteessa pikkuhiljaa eteenpäin on kaikista tärkeintä. Ja vielä — mikä siinä on parasta — siinä on se, että hän ei pääse syrjäytymään tästä yhteiskunnasta silloin, kun hänet otetaan mukaan kuntouttavaan työtoimintaan. Tehdään hänelle tarkka suunnitelma, miten toimitaan, ja siten, että siinä ovat tuki-ihmiset hänen lähellään auttamassa ensiaskeleissa eteenpäin. Ja siihenhän tämä hallituksen esitys tähtää.

18.00 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! Ensiksi pitää kiittää hallitusta ja ministeri Kiurua, että te olette tuoneet tämän esityksen meille eduskuntaan. Tämä on meille sosiaa-

lidemokraateille erityisen tärkeä. Niin kuin tiedetään, tässä on jo pitkään mennyt, että näitä väärinkäytöksiä on ilmennyt ja on ohjattu kuntouttavaan työtoimintaan ilman perusteita. On meille erittäin tärkeää, että tätä lakia nyt täsmennetään ja näitä pelisääntöjä selkeytetään. Tiedetään, että tälle kuntouttavalle työtoiminnalle on tarvetta, ja että me saamme apua ja tukea ihmisille, mutta näihin väärinkäytöksiin pitää nyt voimakkaasti puuttua.

Itse pidän myös tärkeänä, nyt kun me teemme tämän työllisyyspalveluiden uudistuksen, jossa kuntien roolia vahvistetaan työllisyydenhoidossa, että tämä on keskeinen osa tätä uudistusta, ettei tapahdu niin, että kunnat mahdollisesti väärinkäyttävät näitä.

Meillä esimerkiksi Pirkanmaalla oli mielenkiintoinen tilanne, kun avi ohjeisti, että kuntouttavaa työtoimintaa ei voi käyttää, jos on terveydellisiä syitä tälle. Ihan käsittämätön asia. Sen takia haluan tuoda esille, että tämä lain täsmennys on tärkeä, ja ennen kaikkea myös valvovien viranomaisten ja sen tiedon saattaminen kentälle on äärettömän tärkeätä.

Itse tähän lakiin: Kuten täällä on jo todettu, niin tässä esityksessä monelta osin on tarpeellisia täsmennyksiä, tämä esimerkiksi vahvistaa asiakkaan oikeutta hyvään sosiaalihuoltoon. Uutta tässä on se, että on kirjattava aktivointisuunnitelma, jossa on tämä asiakkaalle annettava tuki ja ohjaus työtoiminnan aikana. Lisäksi on tärkeätä, että kuntouttavan työtoiminnan sisältö nyt määritellään vahvemmin laissa ja nimenomaan liittyen kuntouttavassa työtoiminnassa olevan elämänhallintaa, työ- ja toimintakykyä edistäviin palveluihin. Myös järjestämisen ja tuottamisen käsitteitä selkiytetään. Eli täällä on ollut esimerkiksi, että voiko osallistua työvalmennuksiin, jos on yksityinen järjestäjä ja muuta — nyt me saamme tähän selkeitä pelisääntöjä.

Ehkä lopuksi haluan vielä kiittää, että nyt näitä käytäntöjä selkiytetään. Tämä asia on ollut aivan liian kauan niin sanotusti retuperällä. Nyt tähän pitää puuttua, ja tämä on hyvä keino, millä selkeytetään tätä asiaa. Nyt me sitten valiokunnassa jatkamme vielä kuulemista ja tuomme ministerille sitten mahdollisia tarpeita, mitä vielä ilmenee, jos näin on.

18.03 **Hanna Huttunen kesk:** Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on todettu monta kertaa, niin nykyistä lakia on pidetty lievästi sanottuna hieman epäselvänä. Täällä on todettu monta kertaa myös se, että kuntouttavaan työtoimintaan on ohjattu ihmisiä, ketkä eivät sinne todellakaan kuulu. Tietenkin se on jo merkki, että jotakin on pielessä, kun aluehallintovirastot ovat joutuneet puuttumaan tähän toimintaan viime vuosien aikana jopa useitakin kertoja. Koska tässä uudessa muutoksessa myös sosiaalipalvelut tulisivat siihen mukaan, niin on varmaan tosi tärkeää, että sitäkin selkeytetään, koska niin kuin täällä on todettu, niin sosiaalipalvelut ovat jääneet monessa tilanteessa ulkopuolelle tästä.

Se on tärkeätä, että kuntouttava työtoiminta ei saa vääristää kilpailua eikä se saa toimia kilpailluilla markkinoilla. Oikeastaan se henkilökohtainen palaute, mitä olen tuolta kentältä saanut, on tämä, että kunnat todellakin toimivat erittäin eri tavalla eri puolilla Suomea tässä työtoiminnassa. Kuntouttava työtoimintahan ei saisi missään nimessä olla kuntien keino säästää — ei ihmisten kustannuksella voida säästää. Valitettavasti tätä on käytetty keinona välttyä näiltä sakkomaksuilta, mitä olisi ollut mahdollista tulla työmarkkina-asioista.

Tälle lain uudistamiselle on todellakin tarve, ja viimeistään nyt on aika muistaa, mitä varten tämä laki on olemassa. Sen keskiössähän tulee olla ihminen, sen keskiössä tulee olla ihmisen tarve ja halu palata työmarkkinoille, ja sen keskiössä tulee olla keinot, joilla ihmisen työ- ja toimintakykyä saadaan parannettua. Tätä kautta muun muassa ihmisarvoa ihmisillä saadaan parannettua. — Kiitos.

18.05 **Matti Semi vas:** Arvoisa herra puhemies! Tässä on ihan hyvä tämä tarkennus, että lähdetään vähän kiristämään näitä sääntöjä, mitenkä ei käytetä väärin kuntouttavaa työtoimintaa. Jos miettii näitä kuntouttavan työtoiminnan tarpeellisuudesta johtuvia asioita, niin minusta edustaja Kontula toi hyvän luettelon niistä ja siitä, mitenkä ne eivät pelaa. Sitten toisaalta edustaja Huttunen sanoi hyvin kuntien roolista, että sehän oli kunnilla tapa kiertää tätä sakkomaksua. Minusta pitää karsia kaikki tämmöiset poikkeen, että käytetään niin kuin tavallaan ilmaista työvoimaa hyväksi ja sitten otetaan hyöty itselle sieltä toista kautta.

Itse olen pelannut työttömien kanssa 90-luvun lamasta lähtien ja ollut näissä kaikennäköisissä palkkatuki- ja velvoitetyöllisyysasioissa ja näissä kuntouttavan työtoiminnan asioissa vuoteen 2009 saakka mukana, ja minulle itselleni on tullut semmoinen käsitys, että tämä kuntouttava työtoiminta on vain äärimmäisen pieni osa, mitä tarvitaan työttömien kuntoonsaattamiseen. Me tarvitsemme enempi palkkatukityötä, koska palkkatukityö on semmoinen, mikä suoraan ohjautuu työttömän hyvinvointiin: Hän saa palkan tehdystä työstä, hänen itseisarvonsa kasvaa, itsetunto paranee siinä. Se estää syrjäytymistä ja parantaa elämänlaatua, kun saa tilin, parantaa myös työkuntoa, millä lähdetään hakemaan uutta työpaikkaa.

Siinä mielessä minä olen tyytyväinen, että hallitus on laajentanut näitä palkkatukityöllistämismahdollisuuksia huomattavasti, niin että näitä työpaikkoja löytyy myös järjestöpuolelta. Kokonaisuudessaan minä ajattelen, että tämä uudistus on vain pieni osa tästä, mitä meidän tarvitsee tehdä pitkäaikaistyöttömien eteen, mutta minä toivoisin, että otettaisiin pääsääntö ja suunta nimenomaan sinne palkkatukityöhön.

18.08 **Riikka Slunga-Poutsalo ps:** Arvoisa puhemies! On ollut mukava kuunnella tätä keskustelua. Tuntuu työttömien, pitkäaikaistyöttömien sekä täysin työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten, tilanne puhuttavan puoluerajoista huolimatta kaikkia meitä. Tässä keskustelussa on nostettu esiin aika hyvin jo sitä, että nythän ei ole kysymys työllisyyspalvelusta vaan sosiaalipalvelusta, ja siksi vähän epäilenkin, että tällä hallituksen esityksellä ei työllisyysastetta nosteta — eikä tavallaan pidäkään nostaa, sillä nyt on kysymyksessä sellaisten henkilöiden ihmisarvoinen elämä, jotka ovat työmarkkinoiden ulkopuolella. He eivät edes ole pitkäaikaistyöttömiä, tai ovat he sitäkin, mutta he ovat vielä enemmän, eli vielä kauempana.

On hyvä huomata, että keskustelussa on nostettu myöskin nämä kuntien väärinkäytökset, ja vähän epäilen, että tällä lakimuutoksella ei ehkä niihin pystytä vaikuttamaan, ellemme me sitten valiokunnassa keksi joitain keinoja lisätä, mutta tähän tulisi kiinnittää kyllä lisää huomiota. On ollut ongelmia siitä, että tämmöistä kuntouttavaa työtoimintaa käytetään tuotannolliseen toimintaan ja ketjutetaan pitkillä ketjutuksilla, ja on sitä epäilystä myöskin, että tätä käytetään pitkäaikaistyöttömien säilytyspaikkana tilastojen siivoamiseksi ja muuta.

Mutta se, mikä on suurin ongelma, on se, että ei ole käytettävissä ammattitaitoisia ohjaajia ohjaamaan kuntouttavaa työtoimintaa, eli sitä henkilökohtaista neuvontaa ja apua, ja siihen tämä lakiesitys toivottavasti tuo nyt jonkun verran apua.

Mutta sitten tulisi myöskin huomioida se, että työttömyyden haittoja tulisi estää jo siinä vaiheessa kun työkykyä on jäljellä eikä pelkästään vasta sitten kun kaikki työkyky on jo mennyt. — Kiitos.

18.09 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevan lakiesityksen tavoitteena on parantaa osatyökykyisten osallisuutta ja työllistymisen edellytyksiä. Myös pitkään työttömänä olleiden henkilöiden edellytyksiä edetä kohti avoimia työmarkkinoita kohennetaan. Tällä uudistuksella halutaan myös vahvistaa asiakkaan oikeutta hyvään sosiaalihuoltoon ja varmistaa, että kuntouttava toiminta on tavoitteellista ja että henkilöiden saamasta tuesta ja ohjauksesta huolehditaan.

Hallitus uudistaa kuntouttavaa työtoimintaa nyt nimenomaan sosiaalisen kuntoutuksen kautta. Jatkossa otetaan nykyistä paremmin huomioon pitkäaikaistyöttömän tai heikossa työmarkkina-asemassa olevan henkilön yksilöllinen kuntoutustarve hänen työelämävalmiuksiensa vahvistamiseksi ja yhteiskunnallisen osallisuutensa turvaamiseksi, mikä on mielestäni kaikkein tärkeintä kaikissa työllisyyspalveluissa. Juuri yksilöllisen tuen osalta olemme valitettavasti jääneet jälkeen muiden Pohjoismaiden tarjoamasta tasosta. Kirjaamalla lakiin kuntouttavan työtoiminnan sisältö sekä vaatimus henkilölle annettavasta tuesta ja ohjauksesta varmistamme, että kuntouttava työtoiminta toteutetaan jatkossa yksilöllistä tarvetta vastaavasti.

Arvoisa puhemies! Nyt voimassa olevan lain mukaan kunnat voivat jo toteuttaa kuntouttavat palvelut monin eri tavoin. Alueellisessa toteutuksessa on kuitenkin ollut paljon vaihtelevuutta. Suomessa on alueita, missä kuntouttava toiminta on toteutettu yksilöllisesti ja laadukkaasti, ja sitten on taas alueita, joissa toteutus ei ole vastannut lain tavoitteita. Juuri tähän hallitus tulee nyt puuttumaan. Jatkossa kuntouttavan työtoiminnan palvelukokonaisuuteen tulee aina kuulua henkilön elämänhallintaa sekä työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita sekä henkilön tarvitsema tuki ja ohjaus.

18.12 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä lakiesitys, sillä kuntouttavaa työtoimintaahan käytetään tällä hetkellä väärin ja myös toimintatavat kuntouttavassa työtoiminnassa ovat usein olleet toimimattomia. Kuntouttavassa työtoiminnassa on ihmisiä, jotka eivät sinne kuulu, ja toisaalta toiminta ei ole aina suinkaan kuntouttavaa. Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät työ- tai toimintakyvyn rajoitteiden takia voi osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön.

Nyt tämä lakiesitys tekee toiminnasta tavoitteellista ja velvoittaa myös yksilökohtaiseen tukeen, ohjaukseen ja valmennukseen. Usein vaikeasti työllistyvien kohdalla on ensin hoidettava esimerkiksi päihde- ja mielenterveysongelmia tai muita laaja-alaisia sosiaalisia ongelmia ennen kuin siirtyminen kohti työmarkkinoita on edes periaatteessa mahdollista. Siksi entistä enemmän on kiinnitettävä huomiota siihen, että kuntouttava työtoiminta on integroitu henkilön tarvitsemien sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalvelujen, julkisten työvoimapalvelujen sekä muiden palvelujen ja tukitoimien kanssa. Tähän tässä lakiesityksessä nyt pyritään.

Kaiken perustana on oltava se, että henkilön työ- ja toimintakyky on arvioitu ensin mahdollisimman kattavasti, ja tämän perusteella henkilön kanssa yhdessä laaditaan tavoitteellinen, yksilöllinen ja henkilökohtainen suunnitelma edetä työllistymisen polulla tai parantaa vaikka elämänhallintaa. Jatkossa kunnille tulee tiukempi velvoite siitä, että henkilö saa tarvitsemaansa tukea ja ohjausta ja että asiakas- ja palveluprosessit ovat laadukkaita ja vaikuttavia. Kyllä minä henkilökohtaisesti uskon näin toimien olevan mahdollista jopa lisätä kuntouttavasta työtoiminnasta jopa avoimille työmarkkinoille siirtyvien määrää. Se ei toki ole helppoa, mutta se on mahdollista, jos toimitaan oikein.

Arvoisa puhemies! Vaikeasti työllistyvien kohdalla korostuu riittävän pitkäkestoinen rinnalla kulkeminen. Kuten täällä tuli jossakin puheenvuorossa esille, niin tähän todellakin tarvitaan osaavia ohjaajia — ohjaaja ei voi olla kuka tahansa, niin kuin tällä hetkellä monessa paikassa on niin, että ohjaajalla ei ole minkäänlaista valmiutta tai koulutusta tähän vaativaan ohjaajan tehtävään. Tähän pitää kiinnittää jatkossa huomiota.

Minä olen itse mukana monessa työllisyyshankkeessa, vaikeasti työllistyvien työllisyyshankkeissa, esimerkiksi ohjausryhmän puheenjohtajana. Minä olen nähnyt tämän, että tällä rinnalla kulkemisella ja henkilökohtaisella työvalmennuksella on saatu loistavia tuloksia aikaan. Minä uskon henkilökohtaisesti, että tämä toimii myöskin kuntouttavassa työtoiminnassa.

18.15 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Jos tämän lain tarkoituksena, niin kuin sen tarkoituksena näyttää olevan, on tämän työllisyyden kuntakokeilun alla turvata vaikeasti työllistyvien työttömien oikeuksia ja estää kuntouttavan työtoiminnan väärinkäyttöä kunnissa, niin on kummallista, että juuri tällä hetkellä ainakin Turussa ja Jyväskylässä ajetaan aktiivisesti kuntien päätöksillä työttömien yhdistysten toimintaa alas. Eli kotikaupungissani Turussa toimii kaksi isoa työttömien yhdistystä, Turun Seudun Työttömät, nykyinen TST ry, ja sitten Varissuon Työttömät, VT ry, ja kummankin niiden rahoitusta on leikattu sillä tavalla, että toiminta on todellakin vaakalaudalla. Varissuon Työttömien toiminta uhkaa loppua kokonaan syksyyn mennessä. Nämä molemmat yhdistykset ovat järjestäneet paitsi kuntouttavaa työtoimintaa ruokalatoimintansa puitteissa myös palkkatukitöitä, ja on todella kummallista, että Turun kaupunki omilla ratkaisuillaan — jotka tietysti osittain perustuvat alueellisen TE-hallinnon, työvoimahallinnon, ratkaisuihin mutta myös kaupungin omiin ratkaisuihin — ajaa tällaista toimintaa alas.

Olen tästä jättänyt ministerille kirjallisen kysymyksen, ja haluan varmistua siitä, että tässä ei ole valtion tarkoituksellista politiikkaa missään tapauksessa taustalla vaan että se mahdollisesti sitten on vain Turun kaupungin politiikkaa. Siellähän on käytetty tätä kuntouttavaa työtoimintaa minun nähdäkseni kyseenalaisesti, puhtaasti tämän Kela-listan vuoksi taloudellisessa merkityksessä säästökeinona, eikä ole välitetty sitten tästä varsinaisesta palkkatukityöllistämisestä.

Todellakin tällainen tilanne on paitsi Turussa tosiaan myös Jyväskylässä työttömien yhdistysten toiminnan osalta. Jotenkin näyttää siltä, että nämä kaupungit ajavat kolmatta sektoria ulos tästä työllistämisestä, ja se ei kai ole tulevan työllisyyden kuntakokeilun tarkoitus, eihän?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Kiuru, 3 minuuttia.

18.17 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Tässä oli valtavan paljon hyviä puheenvuoroja, ja itse asiassa jokainen puheenvuoro, joka käytettiin, oli hyvin asiantunteva ja lähti nimenomaan siitä oletuksesta, mistä tämä lakiehdotuskin nyt lähtee, että kun laki on aika vanha, vuodesta 2000 ohjannut toimintaa, ja sitä on ohjeistettu sen jälkeenkin päälle mutta tosiasia on se, että ongelmat ovat jatkuneet, niin kyllä silloin on ihan pakko vain puuttua siihen lainsäädäntöä tarkentamalla. Nämä tarkennukset eivät itse asiassa ole kovin suuria, ja joku voisi sanoa, että tässä ei kovin isoa liikahdusta tapahdu, mutta se liikahtaa juuri siihen oikeaan suuntaan. Meillä on nimenomaan monia kuntia, jotka ovat ihan lain kirjaimen mukaan menetelleet, mutta sitten meillä on valitettavia tapauk-

sia, joissa näin ei ole tapahtunut, ja nyt on tarkoitus vaikuttaa siihen porukkaan, joka ei ole tätä nykyistä lakia aivan lain kirjaimen mukaan tulkinnut.

Tässä oli hyviä esimerkkejä siitä, että työttömän palkaton työ ei voi missään tapauksessa korvata palkkatyötä. Se tarkoittaa myös sitä, että kuntouttava toiminta ei voi jatkossakaan perustua siihen, että se hankitaan suoraan yritykseltä, eli käytännössä silloin kierrettäisiin tosiasiallisesti työmarkkinoiden pelisääntöjä, ja näin ei voi tehdä. Tuen ja ohjauksen osalta on katsottu, että tämä ei olisi ongelma, ja tältä osin voisi vielä näin toimia, ja sitä kautta hankkia myös järjestöiltä. Tämä tietysti on kysymys, jota voitte arvioida myös valiokunnassa. Saamieni tietojen mukaan, kun tässä käytiin aika iso keskustelu myös lainvalmistelun vaiheessa, olen katsonut, että tässä vaiheessa sen poistaminen olisi saattanut johtaa siihen, että sekä yritysten mutta pahimmillaan jopa kolmannen sektorin kannalta olisimme voineet olla vähän hankalilla jäillä.

No, täällä käytettiin hyviä puheenvuoroja myöskin siitä, onko kunnissa ohjattu työttömiä kuntouttavaan työtoimintaan väärin perustein vai ovatko ne perusteet olleet sellaisia, että niitten varaan voi laskea. Minusta edustaja Kontula nosti hyviä esimerkkejä, niitä todellisen elämän esimerkkejä, joista olemme myös tietoisia.

Tämä on nyt vaikea laji, kun tässä käydään jatkuvasti kiistelyä siitä, pitäisikö kuntouttavan työtoiminnan tosiasiassa olla TEMin päälinjassa. Olen sitä vahvasti vastustanut sen takia, että kuntouttava työtoiminta on sosiaalipolitiikan osa. Se on siis sosiaalityötä parhaimmillaan, ja sen takia tässä edustaja Mäkisalo-Ropponen totesi, että tämä on rinnalla kulkemista. Tämä on nimenomaan sitä, että ohjaajien pitää olla myös osaavia, ja tämän pitäisi olla parhaimmillaan parhainta aikuissosiaalityötä, jolloin tuotaisiin sosiaalipalveluiden koko keinovalikoima siihen mukaan. Se ei riitä, koska näissä edustaja Kontulan esimerkeissä on kysymys myös siitä, että terveyspalveluita ei ole tuotu tähän toimintalinjaan. Nämä ovat vakavia asioita. [Puhemies koputtaa] Jos näitä ei saada kuntoon, käy niin kuin Slunga-Poutsalo tässä sanoi, että jää kolmen prosentin mahdollisuudeksi päästä avoimille työmarkkinoille, ja enemmän pitäisi saada tästä apparaatista irti.

Sanon vielä tässä lopuksi, että olen hyvin tiedostanut, että tämä on nyt yksi osa sosiaalityötä, mitä tehdään, mutta tässä täytyisi tähän ohjaukseen ja myöskin sitten täältä eteenpäin uusia elementtejä ottaa käyttöön. Tällä hetkellä me pohdimme ministeriössä nimenomaan sitä, pitäisikö myös terveyskeskuksissa olla tällaista työ- ja toimintakykyneuvontaa, [Puhemies koputtaa] vähän niin kuin personal trainer -tyyppistä ohjausta, josta sitten mentäisiin vasta tähän suuntaan, eli ne palvelut tulisivat ensin ennen kuin mennään edes kuntouttavaan.

Palataan näihin kysymyksiin. Tämä oli todella tärkeä ja arvostettava keskustelu, ja kiitän kaikkia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

6. Lakialoite laeiksi rikoslain 34 a luvun ja kansalaisuuslain 33 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 41/2019 vp Pia Kauma kok ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan myös keskustelu päiväjärjestyksen 7. asiasta. Keskustelun aloittaa lakialoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Kauma, ja sen jälkeen edustaja Vestman esittelee omansa. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.22 **Pia Kauma kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen terrorismilait ovat jälkijättöisiä ja liian lepsuja. Ne vaativat pikaista saattamista eurooppalaiselle tasolle. Terrorismilait ovat viime vuoden lopulla ja tämän vuoden alussa olleet esillä erityisesti liittyen Koillis-Syyriassa al-Holin leirillä oleviin vierastaistelijoihin ja heidän perheisiinsä. Kansalaisten turvallisuuden ja järjestelmän oikeudenmukaisuuden takia on tärkeää, että nämä henkilöt saatetaan vastuuseen mahdollisista teoistaan, jos ja kun he palaavat Suomeen. Se edellyttää, että meillä on valmiudet tähän myös lainsäädännön puolesta. Esimerkiksi presidentti Niinistö on ottanut asiaan voimakkaasti kantaa useaan otteeseen ja viimeksi valtiopäivien avajaisissa. Hän on muun muassa todennut, että terrorismilainsäädäntömme ei ole valmis vaan vaatii tiukennuksia.

Arvoisa puhemies! Al-Hol ei kuitenkaan ole ainoa syy, jonka vuoksi lakeja on uudistettava. Kyse on terroritekojen tehokkaasta ennaltaehkäisemisestä. Meillä on tällä hetkellä kriminalisoitu muun muassa terroristisen toiminnan rahoittaminen ja terroristiseen toimintaan rekrytointi, mutta terroristijärjestöön kuulumista tai terroristijärjestön toimintaan osallistumista ei ole kriminalisoitu. Erityisesti terroristijärjestöön kuulumista on perusteltu sillä, että tunnusmerkistö olisi vaikea määritellä siten, että perustuslain vaatimukset täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta täyttyvät.

Käsittelyssä onkin nyt lakialoite terroristisen järjestön toimintaan osallistumisen kriminalisoinnista eli käytännössä rikoslain 34 a luvun ja kansalaisuuslain 33 a §:n muuttamisesta. Aloitteen tarkoitus on tiukentaa terrorismilakeja siten, että terrorismiryhmän toimintaan osallistumisesta voitaisiin tuomita vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi vankeuteen. Lisäksi kaksoiskansalaisuuden omaava henkilö voisi menettää Suomen kansalaisuuden, jos hänet on tuomittu vähintään kahden vuoden mittaiseen vankeus- tai yhdistelmärangaistukseen. Tähän mennessä edellytyksenä on ollut vähintään viiden vuoden vankeus- tai yhdistelmärangaistus.

Arvoisa puhemies! Perustelu siitä, että terroristijärjestöön kuulumista ja terroristitoimintaan osallistumista ei voisi kriminalisoida, ei ole pitävä. Tähän on ottanut julkisuudessa kantaa viimeksi alkuvuodesta muun muassa rikosoikeuden professori Kimmo Nuotio. Hän on pitänyt mahdollisena terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisointia, vaikka muutoksen tekeminen lainsäädäntöön ei olisikaan yksinkertaista. Lainsäädäntöön voitaisiin hänen mukaansa listata nimeltä asetuksella ne terroristijärjestöt, joihin kuuluminen on rangaistavaa, ja kriteeristö terroristijärjestöön kuulumisesta voisi toisaalta muodostua esimerkiksi siitä, että henkilö osoittaisi omalla toiminnallaan sitoutuneensa järjestön toimintaan. Hän on myös todennut, että lainsäädäntöön olisi otettava jotain toimintaan osallistumiseen viittaavaa.

Arvoisa puhemies! Juuri näin on tässä lakialoitteessa ajateltu toimia. Terroristijärjestön määritelmä ei tässä lakialoitteessa ole mielivaltainen tai suurpiirteinen vaan tarkkarajainen ja täsmällinen. Terroristijärjestöksi tai terroristeiksi katsotaan kuuluviksi EU:n laatiman terroristiluettelon mukaisesti terroritekoihin osallistuneet henkilöt, ryhmät ja yhteisöt sekä toisaalta henkilöt ja ryhmät, joilla YK:n turvallisuusneuvosto on todennut olevan yhteyksiä terrorismiin ja joille se on määrännyt seuraamuksia.

Arvoisa puhemies! Olen viime vuodesta lähtien toiminut Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin terrorisminvastaisessa komiteassa ja osallistunut sitä kautta erilaisiin terrorismin torjuntaa ja radikalisaatiota käsitteleviin kokouksiin. Tätä kautta olen saanut muun muassa tietoa muiden maiden lainsäädännöstä. Toisin kuin meillä, terroristijärjestöön kuuluminen on jo kriminalisoitu useissa Euroopan maissa, kuten Norjassa, Tanskassa ja Ranskassa.

Norja sai uuden terrorismilainsäädännön vuonna 2013. Terrorismia koskevan kappaleen 18 mukaan rangaistavaa on sekä värväytyminen että terrorijärjestöön kuuluminen. Sen mukaan yhteensä 11 henkilöä on jo tuomittu kytköksistä Isisiin.

Tanskassa terrorijärjestöön kuuluminen on kriminalisoitu rikoslain 114 §:n mukaan jo vuonna 2002. Sen pohjalta on tuomittu useita henkilöitä terroristijärjestöön kuulumisesta, siihen värväytymisestä, toiminnan rahoittamisesta tai terroristisen tekojen suunnittelusta.

Ranskan rikoslaissa puolestaan osallistuminen minkä tahansa muodostetun ryhmän toimintaan, jolla on terroristisia tavoitteita, jotka mainitaan rikoslain aiemmissa artikloissa, katsotaan terroristiseksi toiminnaksi.

Yhtenä esimerkkinä Euroopan ulkopuolelta voi mainita Kanadan. Kanadassa henkilö, joka tietoisesti osallistuu terroristiryhmän toimintaan suoraan tai epäsuorasti terroristiryhmän kyvyn parantamiseksi ja terroristisen toiminnan edistämiseksi tai sen toteuttamiseksi, on syyllinen rikokseen, josta voi seurata kymmenen vuoden vankeustuomio.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni toinen kohta liittyy kansalaisuuden menettämiseen. Kansalaisuuden menettämisen perusteista säädetään kansalaisuuslaissa. Sitä, mitä kansallisella lailla voidaan säätää kansallisuuden menettämisen perusteista, määrittelee eurooppalainen kansalaisuusyleissopimus. Lainsäädäntöä on muutettava siten, että kansalaisuuden menettämisen perusteita koskevien rikosten listaan lisätään uusi kohta: terroristiryhmän toimintaan osallistuminen. Lisäksi vähintään viiden vuoden pituista vankeus- tai yhdistelmärangaistusta on lyhennettävä siten, että kansalaisuuden voisi menettää jo kahden vuoden pituisesta vankeus- ja yhdistelmärangaistuksesta. Kansalaisuuden menettäminen voisi koskea vain sellaista henkilöä, jolla olisi myös jonkin toisen valtion kansalaisuus. Myös syntyperäinen Suomen kansalainen voisi menettää kansalaisuuden mainituilla perusteilla, ja päätöksen tekisi Maahanmuuttovirasto, kuten nytkin.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvoston yleissopimuksen vuoden 2015 lisäpöytäkirjassa edellytetään ryhtymään toimenpiteisiin, joilla varmistetaan terroristiseen toimintaan osallistumisen kriminalisointi, kun kyse on lainvastaisesta tai tahallisesta teosta. Tavoite on taata viranomaisille riittävät toimivaltuudet, jotta terroriteot voidaan välttää ennakolta. Ikävä kyllä, joudumme toteamaan, että Suomi on toteuttanut lähinnä eurooppalaiset ja kansainväliset kriminalisointivelvoitteiden minimit. On myös huomattava, että toisin kuin verrokkimaissa, Suomessa rikoksesta ei ole tuomittu ainuttakaan Irakin ja Syyrian konfliktialueelta omaehtoisesti palanneista henkilöistä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tällä viikolla antamansa tiedotteen mukaan asettamassa työryhmää pohtimaan, pitäisikö Suomen terrorismilainsäädäntöä tiukentaa. Kysymyksen-

asettelun ei pitäisi olla, pitäisikö tiukentaa, vaan se, millä tavoin ja miten paljon terrorismilainsäädäntöä tulee tiukentaa. Olemme olleet jälkijättöisiä lainsäädännössämme tähän saakka, eli asioihin on herätty vasta, kun on liian myöhäistä. Terrorismin torjunnan toimintaympäristö on Suomessa nopeassa muutoksessa, ja terrorismin aiheuttamat uhat ovat muuttuneet ja monipuolistuneet. Kokoomus on tällä viikolla esittänyt seitsemänkohtaisen ohjelman terrorismilainsäädännön uudistamiseksi. Tämän lakialoitteen voi katsoa kuuluvaksi tähän kokonaisuuteen.

Samalla on muistettava, että terrorismin uhka voi olla yhtä lailla sisäinen kuin ulkoinen. Vierailin äskettäin Norjassa Utøyan saarella, missä syntyperäinen norjalainen surmasi julmalla tavalla 69 työväenpuolueen leirillä ollutta nuorta ja lisäksi kahdeksan henkilöä Oslon keskustassa. Terrorismilakien ajantasaisuus yksinään ei olisi riittänyt torjumaan tätä tekoa. Keskeistä on myös radikalisaation ja syrjäytymisen ehkäiseminen sekä varhaisiin huolestuttaviin merkkeihin ja siten myös juurisyihin reagointi. Norjassa esimerkiksi poliisien määrää nostettiin merkittävästi tämän tapahtuman jälkeen. On myös oltava oikealla tavalla erikoiskoulutettuja joukkoja sekä kalustoa, jotta tilanteessa voidaan toimia riittävän ripeästi.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi totean, että olipa kyse ulkoisesta tai sisäisestä uhasta, terroristiseen toimintaan osallistuvat henkilöt on saatava tehokkaaseen rikosoikeudelliseen vastuuseen. Suomi ei saa olla eurooppalainen edelläkävijä sinisilmäisyydessä. Toivon, että oikeusministerin asettamassa työryhmässä otetaan huomioon lakialoitteen määrittelyt ja huomiot lainsäädännön ajan tasalle saattamisesta. Se on meidän kaikkien velvollisuus.

18.32 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Maailmassa on myös pahuutta, eikä pelkkä hyväntahtoisuus sitä karkota. Hyvää on pakko suojata, tiukasti, jos siitä halutaan pitää kiinni.” Näin totesi taannoin tasavallan presidentti Niinistö. Tähän näkemykseen on helppo yhtyä. Se maailman mittakaavassa poikkeuksellinen hyvä ja kallis, mikä meillä täällä Suomessa on — arvomme, läheisemme, turvallisuutemme — tarvitsee toisinaan suojakseen kovia keinoja. Kovaa kansainvälistä terrorismia ei kukisteta pehmeillä keinoilla.

Suomen terrorismintorjuntaan liittyvä lainsäädäntö on jäänyt muista Pohjoismaista ja Euroopasta jälkeen. Maamme terrorismilait ovat lepsumpia kuin verrokkimaiden. Suomi on toteuttanut lähinnä kansainvälisten ja eurooppalaisten velvoitteiden vähimmäisvaatimukset. Edellinen hallitus teki tarpeellisia kiristyksiä terrorismilakeihin, mutta tämä työ jäi kesken. Nykyinen hallitus on valitettavasti tähän saakka vaikuttanut jopa naiivilta terrorismin suhteen. On näyttänyt siltä, että Suomi on yrittänyt tosissaan tavoitella sinisilmäisyyden euroopanmestaruutta.

Suojelupoliisin arvion mukaan terrorismin uhka Suomessa on tasolla ”kohonnut”. Supo seuraa julkisuudessa olleiden tietojen mukaan satoja henkilöitä, jotka toimivat terrorismin hyväksi. Suomen on reagoitava nyt eikä sitten, kun on liian myöhäistä.

Supon mukaan Suomesta on lähtenyt Syyrian ja Irakin konfliktialueille yli 80 tunnistettua henkilöä, joista arviolta noin 20 on jo palannut Suomeen. Todennäköisesti lähtijöitä on ollut enemmän. Monet heistä ovat palvelleet Isis-terroristijärjestöä. Nämä henkilöt ovat siis omasta vapaasta tahdostaan lähteneet palvelemaan maailman raakalaismaisinta terroristijärjestöä ja äärimmäisiin hirveyksiin syyllistynyttä kalifaattia. Hirmujärjestö haluaa julkilausutun tavoitteensa mukaan brutaaleilla keinoilla tuhota vääräoppiset.

Terrorismia palvelemaan lähteneet ovat kääntäneet selkänsä suomalaiselle yhteiskunnalle ja arvoillemme. He ovat lähteneet avoimeen taisteluun toisten ihmisarvoa, vapautta, koskemattomuutta, turvallisuutta ja demokratiaa vastaan. Eikö oikeudenmukainen rangaistus tällaisesta toiminnasta ole passin poistaminen, kansalaisuuden menetys? Ei voi olla niin, että käännämme perusoikeudet näitä itseään vastaan ja annamme terrorismin rakentaa pesää yhteiskuntamme perustan suojaamana. Lakialoitteillamme puutumme juuri tähän.

Arvoisa puhemies! Ulkomailla tehdyille terrorismirikoksille tyypillistä on näytön vaikeus. Vierastaistelijaksi lähteminen voi kuitenkin tulla nykyisin rikoksena rangaistavaksi myös matkustamisena terrorismirikoksen tekemistä varten. Lakialoitteissamme esitetään kansalaisuuden viemistä henkilöltä, joka on saanut tuomion matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten. Vastaavanlainen laki on säädetty Tanskassa.

Suomea sitovassa eurooppalaisessa kansalaisuusyleissopimuksessa lähtökohtana on kansalaisuuden pysyvyys. Sopimus kuitenkin mahdollistaa kansalaisuuden menettämisen perusteeksi henkilön käyttäytymisen tavalla, joka vakavasti vaarantaa sopimusvaltion elintärkeitä etuja. Tämän jouston pohjalta vuoden 2019 lainmuutoksen perusteella kansalaisuuden voi menettää henkilö, joka on syyllistynyt Suomen elintärkeitä etuja vastaan kohdistuneeseen vakavaan maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen, joista on säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta, ja joka on tuomittu vähintään viiden vuoden vankeus- tai yhdistelmärangaistukseen.

Lainsäädäntöä tulee nyt edelleen tiukentaa siten, että kansalaisuuslain 33 a §:ään kirjattuja kansalaisuuden menettämisen perusteita laajennetaan ja rikosten listaan lisätään matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten. Kansalaisuusyleissopimus mahdollistaa tällaisen lain, kuten aiemmin Tanskassakin on tulkittu. Kansalaisuuden poistaminen on kansainvälisten velvoitteiden vuoksi mahdollista vain kaksoiskansalaiselta.

Lisäksi lakialoitteessa esitetään, että kansalaisuuslain nykyistä edellytystä vähintään viiden vuoden pituisesta vankeus- tai yhdistelmärangaistuksesta lyhennetään siten, että kansalaisuuden voisi menettää jo kahden vuoden pituisesta vankeus- tai yhdistelmärangaistuksesta.

Kolmanneksi esitämme, että matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten koskevan rikoslain 34 a luvun 5 b §:n rangaistussäännöstä kovennetaan siten, että tekoon syyllistynyt tuomittaisiin jatkossa vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksaksi vuodeksi. Rangaistusasteikon tiukentaminen on perusteltua muun muassa teon tuomittavuuden perusteella. Suomella on matkustamisrikoksen rangaistusasteikon osalta laaja kansallinen liikkumavara, ja sitä pitää hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Terrorismin torjuntaa koskevassa lainsäädännössä Suomessa perusongelma on se, että Suomessa kynnys saada tuomiolle terroristiseen toimintaan osallistunut tai sitä suunnitteleva on aivan liian korkea. Kuvaavaa on, että ainutkaan Syyrian tai Irakin konfliktialueelta palannut henkilö ei ole saanut Suomessa tuomiota, vaikka syytteitä on terroristirikoksesta nostettu. Muun muassa terroristisen tarkoituksen osoittaminen voi olla vaikeaa. Suomen tuleekin tehdä myös uusia kriminalisointeja, joissa puututaan tosiasialliseen terroristiseen toimintaan mutta joissa terroristista tarkoitusta ei tarvitse osoittaa.

Edustaja Kauma esitteli edellä lakialoitteemme, joka koskee terroristijärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisointia. Terroristijärjestön toimintaan osallistuminen ja kuuluminen terroristijärjestöön on nimenomaisesti kriminalisoitu useissa länsimaissa, kuten Norjassa, Tanskassa, Ranskassa ja Kanadassa. Näissä maissa terroristijärjestöön kuulumi-

sesta on myös annettu tuomioita. Suomi ei ole onnistunut aiemmista yrityksistä huolimatta kriminalisoimaan terroristijärjestöön kuulumista, vaikka Euroopan neuvoston terrorismin ennaltaehkäisyä koskevan yleissopimuksen lisäpöytäkirja tähän itse asiassa velvoittaakin.

Pidän selvänä, että Suomessa terroristijärjestön toimintaan osallistuminen voidaan kriminalisoida tavalla, joka täyttää kriminalisoinnin täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset. Tämä on vain tahdosta kiinni.

Uuden kriminalisoinnin lisäksi esitämme lakialoitteessa terroristijärjestön toimintaan osallistumisen lisäämistä niiden rikosten joukkoon, jotka johtavat kansalaisuuden menettämiseen.

Arvoisa puhemies! Nyt lähetekeskustelussa olevat lakialoitteemme terroristilakien kiristämisestä ovat keskeinen osa kokoomuksen tällä viikolla julkaisemaa toimenpidelistaa terrorismin torjumiseksi. Me kokoomuksessa haluamme, että Suomi säilyy turvallisena maana jokaiselle. Haluamme, että Suomi toimii terrorismin torjumiseksi hyvän sään aikana.

Samana päivänä, kun kokoomus julkaisi listansa, hallitus kertoi perustaneensa työryhmän arvioimaan terrorismirikosten sääntelyä. Asian arviointi ei nyt riitä, sen sijaan tarvitsemme tekoja. Kokoomuksen seitsemän kohdan toimenpidelista on konkreettinen, toteuttamiskelpoinen, huolella valmisteltu ja on hallituksen käytettävissä. [Ari Koponen: Ei näy ketään hallituspuolueista!]

18.40 **Jussi Halla-aho ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat! Nyt käsittelyssä olevat edustajien Kauma ja Vestman lakialoitteet kohdistuvat todelliseen ongelmaan ja ovat siksi kannatettavia. On harmillista, että näitä kokoomuksen esittämiä uudistuksia ei toteutettu viime kaudella, jolloin ilmapiiri sekä oikeus- että sisäministeriössä olisi ehkä ollut otollisempi kuin se on tällä hetkellä.

Suomesta on tullut jihadistien turvasatama, josta käsin voi organisoida ja rahoittaa terroristista toimintaa ulkomailla, josta voi lähteä osallistumaan tällaiseen toimintaan ja jonne voi palata jäähdyttelemään, kun sotaonni kääntyy ja olo käy epämukavaksi.

Syyrian sisällissota ja Isisin kalifaatti ovat tehneet asian ajankohtaiseksi, mutta ilmiöhän ei ole uusi. Jo toissa vuosikymmenellä Suomesta ja muista Pohjoismaista matkustettiin Somaliaan katkomaan kurkkuja terroristijärjestö al-Shabaabin riveissä. Suomen lainsäädäntö ei tosiaan ole ajan tasalla eikä edes samalla tasolla kuin muualla Euroopassa. Yhtäkään Suomesta lähtenyttä ja tänne palannutta jihadistia ei ole saatu edes syytteeseen, tuomioista puhumattakaan. Kansainväliseen terrorismiin voi siis käytännössä osallistua ilman pelkoa seurauksista ja vieläpä sosiaaliturvan varassa.

Epäilen kuitenkin aloitteessa esitettyjen toimien vaikuttavuutta. Pitävää näyttöä kaoottisilla sota-alueilla tehdyistä rikoksista on vaikeaa hankkia. On vaikeaa näyttää toteen, että henkilö on oleskellut alueella juuri tietyssä tarkoituksessa. Suomen kansalaisuus voidaan peruuttaa vain henkilöltä, jolla on myös jonkun muun maan kansalaisuus, ja kansalaisuuden menettämisen kynnys olisi erittäin korkea, mikä tietysti perusoikeuksien näkökulmasta on perusteltuakin.

Islamistinen terrorismi kumpuaa islamista ja sen takapajuisista tulkinnoista. Suomeen tulee runsaasti ihmisiä Somalian ja Irakin kaltaisista maista, joissa tällainen kehitysmaaislam on valtavirtaa. He tuovat mukanaan maailmankatsomuksen, joka ehkäisee integroitumista, ja heikko integroituminen puolestaan lisää radikalisoitumista. Tällaisen maahanmuuton salliminen on ongelmien kerjäämistä, ja siksi sitä on pyrittävä estämään, kuten pe-

russuomalaiset ohjelmassaan esittävät. Maahanmuuttolainsäädäntö vaatii muutoksia, mutta pitkälle päästäisiin jo sillä, että nykyistä lainsäädäntöä tulkittaisiin järkevämmin. Toiseksi, Suomesta on tehtävä epäsuotuisa ympäristö konservatiiviselle islamille. Konkreettisia toimia ovat esimerkiksi kasvot peittävien huntujen kieltäminen, lasten sukuelinten silpomisen eksplisiittinen kriminalisoiminen ja moskeijoiden ja koraanikoulujen kontrolloiminen. Ja kolmanneksi, Suomen kansalaisuuden alennusmyynti on lopetettava. Suomen passi on yksi maailman vahvimmista matkustusasiakirjoista. Silti Suomi jakaa passeja nopeammin ja löyhemmin kriteerein kuin juuri mikään muu länsimaa. Kansalaisuuden saamiseen vaadittavaa asumisaikaa pitää pidentää vähintään 10 vuoteen, kuten perussuomalaiset ovat vaatineet. Ja kansalaisuuden pitää olla palkinto toteutuneesta kotoutumisesta, ei jotain, millä maanitellaan tulijaa kotoutumaan.

Arvoisa puhemies! Terrorismi on vain yksi radikaaliin islamiin liittyvä ongelma. Yhtä vakavia tai vakavampia seurauksia ovat yhteiskunnan gettoutuminen ja kasvavat sosiaaliturvakustannukset. Näitä ongelmia on paljon helpompaa ja halvempaa estää syntymästä kuin ratkaista jälkikäteen. — Kiitoksia.

18.45 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Realismi voittaa naivismin mutta valitettavasti usein vasta viiveellä. Näiden lakialoitteiden avulla ripaus realismia toivottavasti saadaan suomalaiseen lainsäädäntöön mukaan.

Niputan tässä Vestmanin ja edustaja Kauman lakialoitteet samaan pakettiin — ymmärtääkseni ne ovat samansuuntaisia tavoitteiltaan ja lainkohdiltaan. Kysymys on siis siitä, että kansalaisuuslakia muutetaan siltä osin, että kansalaisuuden menettäminen on mahdollista, jos on kaksoiskansalaisuus olemassa, ja toisaalta sitten rikoslakia kiristetään siltä osin, mikäli on matkustanut terrorismirikoksen tekemistä varten toiseen maahan tai jos on mukana terroristisessa järjestössä.

Otan tässä otteen edustaja Vestmanin lakialoitteesta: ”Kyse on henkilöistä, jotka ovat vapaasta tahdostaan kääntäneet selkänsä suomalaiselle yhteiskunnalle ja arvoille ja lähteneet vierastaistelijoiksi raakalaismaisen terroristijärjestön riveihin.” Kysymys on siis siitä, että nämä henkilöt eivät kunnioita vähimmässäkään määrin niitä kansainvälisiä sopimuksia, jotka koskevat ihmisarvoa tai sodankäyntiä, tai yleensä mitään sellaista inhimillistä, minkä pitäisi olla itsestäänselvää. Kaikki tuntuu olevan mahdollista ja sallittua. Meidän on otettava tiukempi linja tällaiseen toimintaan, niin kuin näissä lakialoitteissa on tehty.

Pienenä yksityiskohtana tästä Kauman aloitteesta: Minulle tuli kysymys, että mistä tämä sivulla 1 oleva luku 390 on tullut. Täällä sanotaan, että ”terrorismintorjunnan kohdehenkilöiden lukumäärä on tällä hetkellä noin 390 suojelupoliisin mukaan”. Ei tarvitse olla tiedusteluvalvontavaliokunnan jäsen, eikä tarvitse olla minkään muunkaan salaisen tiedon äärellä — riittää, kun katsoo netissä olevasta supon juhlavuosikirjasta, sieltä nämä luvut ovat löydettävissä.

18.48 **Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset esittävät omassa ohjelmassaan, että kaikki terrorismirikoksiin syyllistyneet kansalaistetut henkilöt on automaattisesti tuomittava menettämään Suomen kansalaisuus. Nämä edustaja Kauman ja Vestmanin esitykset ovatkin mielestäni kannatettavia, sillä Suomi on harjoittanut viime vuodet aivan liian löysää kansalaisuuspolitiikkaa, toisin kuin monet muut Länsi-Euroopan valtiot, joissa kansalaisuuden ehtoja on päinvastoin kiristetty.

Meillä on Suomessa kansalaisuusyleissopimuksen rajoissa mahdollisuus laajentaa kansalaisuuden menettämisen perusteita. Miksi siis emme hyödyntäisi tätä liikkumavaraa mahdollisimman täysimääräisesti? Aloitteessa erittäin kannatettavaa on kansalaisuuden menettäminen jo kahden vuoden pituisesta vankeus- tai yhdistelmärangaistuksesta nykyisen viiden vuoden sijaan. Kuten viimeisintä lakimuutosta tehtäessä lausuntokierroksellakin esiin tuli, vaatimus vähintään viiden vuoden tuomitusta vankeusrangaistuksesta rajaa mahdollisten tapausten joukkoa aivan liian pieneksi. Samaisella lausuntokierroksella tuli myös esiin, että kansalaisuus pitäisi voida menettää muiden kuin ehdotuksessa mainittujen rikosten perusteella. Siksi mielestäni myös matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten koskevaa rangaistussäännöstä tulisi muuttaa. Suomella on tämän rangaistusasteikon osalta merkittävä kansallinen harkinnanvara, joka meidän olisi hyvä hyödyntää.

18.50 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Ensi alkuun ajattelin, etten nyt tämän asian yhteydessä muistele menneitä, mutta kun nyt nämä aloitteet laatineet edustajat itse halusivat yhdistää nämä aloitteensa kokoomuksen yleisempiin pyrkimyksiin puolueena ja ryhmänä, niin en malta olla muistuttamatta siitä, kuinka merkillistä on, että kun kokoomuksella oli koko edellisen eduskuntakauden hallussaan sisäministerin paikka ja suuren osan eduskuntakautta hallussaan oikeusministerin paikka, niin miksi tällaiset terrorismilainsäädännön tiukentamishankkeet eivät edenneet silloin? Hallituksessa ei niitä kukaan olisi varmasti vastustanut, ei ennen eikä jälkeen hallituksen uudelleenmuodostamisen kesällä 17, näin uskon. Miksi niitä ei silloin edistetty, kun olisi ollut helpompaa?

Tämänhetkinen hallitus tuntuu pyrkivän enemmänkin hankkimaan Suomeen näitä henkilöitä, jotka olisivat epäiltyjä näistä teoista, kuin pyrkivän saattamaan heitä vastuuseen teoistaan. Eli onko tämä nyt jotain profiloitumista oppositiossa, vai mistä tässä on kysymys? Kun näitä suojelupoliisin kohdehenkilöitä, joista äsken puhuttiin, tuli rajan yli vuonna 15 ja heidän laukkujaan kannettiin suomalaisten varusmiesten toimesta Tornion vastaanottokeskukseen, silloinen sisäministeri Orpo oli sitä mieltä, että näiden tulijoiden motiivien epäily on rasismia. Onko nyt sitten tapahtunut jonkinlainen arvopohjan muutos — sitä en tiedä, mistä on kysymys.

Mutta itse aloitteisiin jos menemme, niin nämähän ovat tietysti kannatettavia. Totta kai olisi hyvä asia, jos terrorismirikoksen kriminalisointia tehostettaisiin, jos tulisi menettämisseuraamus kaksoiskansalaisuudelle terrorismirikoksiin syyllistyneille ja jos terroristisessa tarkoituksessa matkustamista pystyttäisiin kriminalisoimaan tehokkaammin, joskin epäilen, että tähän jäisi nyt näillä esityksillä sellainen aukkokohta, että entä jos henkilö onkin matkustanut sinne aiemmin ennen kuin lainsäädäntö on tullut voimaan ja nyt oleskelee siellä, voidaanko hänet tuomita tämän lainsäädännön nojalla siellä oleskelemisesta? Ja jos teoriassa voitaisiinkin, miten käytännössä se näyttö siihen kerättäisiin? Olen toki sitä mieltä, että tämä on enemmänkin tahtokysymys. Kyllä ne keinot löytyvät, jos tahto tähän löytyy, mutta olisin vähän pessimistinen suomalaisten oikeusoppineiden laintulkintojen ja perusoikeuksien tulkintojen suhteen. Niitä on tässä tullut nähdyksi.

Tällaisten lakialoitteiden lisäksi tarvittaisiin ehdottomasti aiemmissa puheenvuoroissa mainittu perussuomalaisten esitys kansalaisuuden saamisen ehtojen tiukentamisesta. Ja lisäisin itse vielä siihen, että myös kaksoiskansalaisuuden saamista ylipäänsä pitäisi tiukentaa niin, että ei olisi mikään automaatio saada kaksoiskansalaisuus ikään kuin subjektiivisena oikeutena ehdot täyttäessään, vaan sille pitäisi olla jokin peruste, miksi joku henkilö haluaa olla yhtä aikaa sekä Suomen että jonkin toisen maan kansalainen. Sellainen peruste

voi olla esimerkiksi, jos henkilön vanhemmat ovat Suomesta ja tästä kyseisestä toisesta maasta, mutta ei noin vain. Sellainen, että se joka maahan tulee, shoppailee kansalaisuuksia ja ottaa Suomen kansalaisuuden, pitää entisen kansalaisuuden, käy kotimaassaan lomailemassa terroristisessa tarkoituksessa tai vähemmän terroristisessa tarkoituksessa — ei tämä voi olla eduskunnan tahto, että Suomen kansalaisuuksilla tehdään tällaista pelleilyä.

Ylipäänsäkin, kun näistä asioista puhutaan, niin pitäisi olla enemmänkin lähtökohta ja nykytila kuin mikään tavoitetila se, että meidän lainsäädäntömme maahanmuuttopolitiikan ja terrorismin suhteen olisi niin tiukkaa kuin kansainvälisten sopimusten ja EU-sääntelyn puitteissa on mahdollista. Ja vasta sitten, kun se on niin tiukkaa kuin näiden sopimusten puitteissa on mahdollista, absoluuttisesti niin tiukkaa, käytäisiin miettimään, pystytäänkö näitä sopimuksia jollain tavalla muuttamaan. Nyt tuntuu keskusteluilmapiiri enemmänkin olevan se, että sopimuksia käytetään keppihevosena sanomaan, että mitään ei voida muuttaa. Tähän retoriikkaan törmää yhtenään, että kansainväliset sopimukset tämän kieltävät, mutta kun ne eivät kiellä. Kysymys on vain tahdosta.

18.54 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Sekä edustaja Kauman että edustaja Vestmanin lakialoitteet terrorismilainsäädännön tiukentamiseksi ovat varsin kannatettavia. Edustaja Kauma siis ehdottaa, että terroristisen yhteenliittymän tai ryhmän toimintaan osallistuminen tarkoituksena terroristirikoksen tai -rikosten tekeminen olisi rangaistavaa vähintään neljän kuukauden ja enintään kahdeksan vuoden vankeusrangaistuksen uhalla. Edustaja Vestman puolestaan esittää, että matkustamisesta terrorismirikoksen tekemistä varten voitaisiin tuomita vastaavan mittaiseen vankeusrangaistukseen.

Näihin molempiin lakialoitteisiin sisältyy lisäksi ehdotus, jonka mukaan mainittuun rikokseen syylliseksi todettu täysi-ikäinen henkilö voisi menettää Suomen kansalaisuuden, jos hänet olisi tuomittu vähintään kahdeksi vuodeksi rangaistukseen. Nykyisen kansalaisuuslain mukaan kansalaisuuden menettämiseen vaaditaan vähintään viiden vuoden rangaistus.

Arvoisa puhemies! Terrorismirikoksiin on suhtauduttava äärimmäisellä vakavuudella. Suomen ja suomalaisten turvallisuus voidaan taata ainoastaan siten, että terrorismille on täysi nollatoleranssi. Se on erityisen tärkeää, kun muistetaan, että Suomessa on suojelupoliisin uhka-arvion mukaan useita satoja henkilöitä, jotka toimivat terroristiryhmien hyväksi. Kuten tässä edellä todettiin, suojelupoliisin terrorismin torjunnan kohdehenkilöiden lukumäärä on tällä hetkellä lähes 400 henkilöä ja määrä jatkaa edelleen kasvuaan. Lisäksi mainittujen kohdehenkilöiden yhteydet kansainväliseen terrorismiin ovat suojelupoliisin mukaan lisääntyneet ja yhä suurempi osa heistä on osallistunut aseelliseen toimintaan tai vastaanottanut terroristista koulutusta.

Suojelupoliisi on myös todennut hiljattain, että Irakin ja Syyrian konfliktialueilta Suomeen mahdollisesti palaavat henkilöt todennäköisesti lisäävät Suomeen kohdistuvaa terrorismin uhkaa. Ja viimeistään kesä 2017 osoitti, ettei uhka ole pelkästään teoreettinen.

Arvoisa puhemies! Terrorismin uhkaan on varauduttava äärimmäisen huolellisesti. Suomi on säilytettävä mahdollisimman turvallisena maana. Olemme olleet siitä takavuosina tunnettuja myös maailmalla. Valitettavasti tilanne on muuttunut viime vuosina huolestuttavaan suuntaan, silti hallitukset eivät ole juurikaan puuttuneet asiaan. Lainsäädäntöämme on kehitettävä ripeästi siten, että terrorismin torjumiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi tehdään kaikki tarvittavat toimenpiteet. Suomen tulee ottaa mallia muiden maiden tiukemmis-

ta terrorismilaeista, ja kuten puheenjohtaja Halla-aho edellä totesi, on myös Suomen kansalaisuuden myöntämisen ehtoja syytä tiukentaa tuntuvasti, kuten perussuomalaiset ovat useaan otteeseen täällä eduskunnassa esittäneet.

Arvoisa puhemies! Ikävä kyllä, näyttää käyvän niin, [Puhemies koputtaa] että näiden muutosten tiukennusten toteuttaminen jää seuraavan hallituksen hartioille.

18.57 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Turvallisuus on hyvän yhteiskunnan vahva perusta, ja on tärkeää, että eduskunta kykenee reagoimaan uusiin turvallisuusuhkiin. Viime vuosina kansainvälinen terrorismi on saanut aivan ennennäkemättömiä muotoja, ja nyt tässä lakialoitteessa tietysti reagoidaan siihen, että Suomesta on lähdetty — ainakin itse sanoisin — yllättävän suurinumeroisesti mukaan perustamaan kalifaattia.

Kalifaattihan ei tullut millään tavalla kansainvälisesti tunnustetuksi, mutta kalifaatin johto julisti sotaa länttä vastaan, ja kun Suomikin kuuluu länteen, niin silloin kalifaatti ikään kuin oli sodassa Suomea vastaan. Joten on mielestäni erittäin perusteltua, että henkilöt, jotka ovat millään tavalla osallistuneet kalifaatin toimintaan, sen tukemiseen tai sitten vielä osana tätä kalifaatin toimintaa syyllistyneet sellaisiin tekoihin, jotka ovat rikoksia, rikoksia ihmisyyttä vastaan, niin tulee ilman muuta pyrkiä nyt ankarasti tuomitsemaan sen mukaan, mitä kansainväliset sopimukset ja paikallinenkin lainsäädäntö siellä alueella näistä asioista sanoo.

On myös erittäin tärkeää, että nyt saadaan näitten lakialoitteitten myötä Suomen lainsäädäntöä muutettua niin, että tosiaan eksplisiittisesti kirjoitetaan auki se, mikä ei ole Suomessa hyväksyttävää: ei ole hyväksyttävää osallistua tällaiseen kansainväliseen terrorismiin millään tavalla. Se pitää olla aivan selvää, siitä pitää olla selkeät ja riittävän ankarat rangaistukset ja myös tosiaan tämä mahdollisuus Suomen kansalaisuuden menettämiseen. Joten tässä mielessä edustaja Kauma ja edustaja Vestman ovat aloitteillaan tehneet hyvää työtä.

Toivottavasti tosiaan tämä asia voisi nyt mahdollisimman yksituumaisessa eduskunnassa edetä ripeästi sitten lainsäädännöksi asti joko tuolla valiokunnassa niin, että lakialoitteitten pohjalta saadaan mietinnöt aikaan, tai sitten niin, että maan hallitus ottaisi tämän asian vakavasti. On tärkeää, että tässä keskustelussa ainakin eduskunta on vaikuttanut hyvin yksituumaiselta.

19.00 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Todella vuosi sitten edellinen hallitus silloisen sisäministeri Mykkäsen johdolla linjasi useita toimia seksuaalirikollisuuden ja maahanmuuttajataustaisen rikollisuuden torjumiseksi. Tämä Ulrik-ohjelma on nyt valitettavasti Marinin hallituksen toimesta laitettu ilmeisesti johonkin pöytälaatikkoon, koska näitä erinomaisia toimenpiteitä ei ole viety eteenpäin.

Nostan näistä esille nyt kaksi, jotka ovat kokoomuksen tällä viikolla julkaisemassa terrorismin torjuntaa koskevassa ohjelmassakin mukana.

Ensinnäkin, Suomessa oleskeluluvalla ilman kansalaisuutta olleiden osalta pitäisi tuomion terrorismiin osallistumisesta ulkomailla johtaa karkotukseen jo ennen paluuta Suomeen. Eli lakia olisi muutettava siten, että karkotuspäätös voi koskea myös ulkomailla olevaa henkilöä ilman, että hän palaa tänne Suomeen kuultavaksi.

Toiseksi, Suomessa olisi otettava käyttöön rajamenettely, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista rajavyöhykkeellä tai sen läheisyydessä päästämättä henkilöä menettelyn aikana maahan. Tällä muutoksella ehkäis-

täisiin ja vaikeutettaisiin turvapaikkajärjestelmän käyttämistä henkilöiden terroristisessa tarkoituksessa maahan soluttautumisen väylänä.

Tämä on todella jo edellisen hallituksen toimenpideohjelma, jota me kokoomuksessa nyt patistamme Marinin hallitusta viemään eteenpäin.

Tuossa edustaja Mäkelä otti esille, että mitä toimenpiteitä edellinen hallitus sitten teki. Toin omassa puheenvuorossanikin esille sen, että matkustaminen terroristirikoksen tekemistä varten todella kriminalisoitiin, lisättiin rikoslakiin vuonna 2016, ja vuonna 2018 tähän kyseiseen pykälään tehtiin edelleen tarpeellisia muutoksia. Samoin huhtikuussa 2019 tehtiin kansalaisuuslakiin muutos, jonka nojalla kansalaisuuden voi menettää henkilö, joka on syyllistynyt Suomen elintärkeitä etuja vastaan kohdistuneeseen vakavaan maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikokseen. Nämä ovat niitä toimenpiteitä, joita edellinen hallitus jo teki terrorismin torjumiseksi, ja nyt tätä työtä on nykyisen hallituksen ehdottomasti jatkettava.

Haluan lisäksi todeta, että kun tuossa edustajat perussuomalaisista toivat esille sen, että kansalaisuuden saamisen vaatimuksia pitää tiukentaa, niin olen tismalleen samaa mieltä. Paitsi että tarvitaan vaatimuksia kielitaidon osalta, tarvitaan testejä sen suhteen, että on omaksuttu suomalaisen yhteiskunnan keskeisiä arvoja, ja lisäksi pitäisi laskea ainoastaan sellainen aika kansalaisuuden saamisen perusteeksi, [Puhemies koputtaa] jonka henkilö on täällä laillisesti oleskellut.

19.03 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kokoomus esitteli tällä viikolla seitsemän konkreettista toimea terrorismilainsäädännön tiukentamiseksi, ja kun tieto meidän tiedotustilaisuudestamme tuli, Marinin hallitus piti oman tiedotustilaisuuden, ja mitä he tekivät? He kertoivat perustavansa työryhmän. Nyt tuntuu siltä, että nämä terrorismilainsäädännön toimet, joihin edellä muun muassa edustaja Vestman viittasi, on tämän nykyisen hallituksen toimesta laitettu pöytälaatikkoon, ja nyt niitä ei olla eteenpäin viemässä, ja täytyy kyllä kysyä — tai kysyisin, jos täällä olisi joku keskustalainen tai muun hallituspuolueen edustaja paikalla — miksi keskusta ei enää näitä tiukennuksia tällä kaudella ole eteenpäin viemässä vaan on tyytynyt siihen, että vihreiden kanssa nämä lainsäädännön tiukennukset eivät etene.

Edustaja Vestman toi esille viime kaudella tehtyjä tiukennustoimenpiteitä. Muutamia niitä tehtiin, muun muassa tämä matkustaminen terroristisessa tarkoituksessa taikka näille alueille, mutta nyt meillä on se ongelma edelleen, että esimerkiksi al-Holin vankileirillä olevien kohdalla ei tätä lainsäädäntöä pystytä käyttämään, sillä he ovat matkustaneet ennen lain voimaantuloa näille alueille, ja sen takia, niin kuin meidän puheenjohtaja Petteri Orpo eilen totesi, lainsäädäntöä pitäisi tehdä silloin kun on tyyntä eikä siinä vaiheessa kun on myrsky, ja sen takia me nyt haluamme näitä lakeja tiukentaa.

Edustajat Kauma ja Vestman ovat tehneet kaksi konkreettista esitystä. Terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisointi oli jo viime kaudella esillä. Silloin se itse asiassa taisi törmätä siihen, että sen määritteleminen oli hankalaa, ja olemme kokoomuksessa ratkoneet tätä tilannetta valmiiksi Marinin hallituksenkin käytettäväksi, ja esitys lähtisi siitä, että tehdään päivittyvä lista näistä terroristijärjestöistä, joihin matkustaminen tai liittyminen tai joiden toiminnan tukeminen aiheuttaisi tämän toimenpiteen, jota tässä Kauman ja Vestmanin lakialoitteissa esitetään. Toisaalta sitten kansalaisuuden menettäminen yhtenä toimenpiteenä olisi varsin perusteltu niissä tilanteissa, kun henkilöllä on kaksoiskansalaisuus.

Arvoisa puhemies! Yksi, mikä pitäisi Suomessa myös vakavasti ottaa, on varmuusvankeusjärjestelmän käyttöönotto. Olen siitä itse hallitukselle tehnyt esityksen, ja se on myös kokoomuksen seitsemän kohdan toimenpideohjelmassa. Sen tavoite olisi nimenomaan tämäntyyppisissä rikoksissa mutta myös vaikkapa koulusurmissa ja tämäntyyppisissä varmistaa se, että henkilöitä ei tarvitsisi laskea vapaaksi niissä tilanteissa, kun heille on tuomittu rikoksesta päivästä päivään istuttava tuomio mutta ei elinkautista.

19.06 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Näiden terroristilakien osalta kysymys on meidän kaikkien suomalaisten turvallisuudesta, ja siinä mielessä olen todella harmissani, että täällä ei ole yhtään hallituspuolueiden edustajaa. Toivon, että se ei tarkoita sitä, että he eivät ole riittävän kiinnostuneita suomalaisten turvallisuudesta.

Edustaja Kiuru, kysyitte, mistä ovat peräisin nuo 390 henkilöä, jotka lakialoitteen perusteluihin oli kirjattu. Tämä on suoraan suojelupoliisin tiedoista, ja se ehkä kuvastaa hyvin suomalaista yhteiskuntaa: haluamme olla avoimia ja läpinäkyviä tiedoissamme, myöskin silloin kun kysymys on suomalaisten turvallisuutta uhkaavista henkilöistä.

Edustaja Mäkelä, puhuitte kansainvälisistä sopimuksista ja siitä, että Suomessa meillä on tapana vedota siihen, että jotain lakiuudistusta ei voida tehdä siitä syystä, että kansainväliset sopimukset estävät jotain tai muuta. Olen kyllä itse sitä mieltä, ehkä vähän samoilla linjoillakin teidän kanssanne siinä, että jollain tavalla outoa on se, että kun kuitenkin Norja, Tanska, Ranska ja muut EU-maat ovat samoissa kansainvälisissä sopimuksissa ja ihmisoikeussopimuksissa kuin mekin, niin kuinka ne sitten pystyvät tekemään näitä lainsäädännöllisiä uudistuksia, mutta me emme. Sama koskee myöskin tätä tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimusta, eli jos nämä kynnyskysymykset on pystytty ylittämään noissa muissa maissa, miksi sitten ei meillä.

Sitten yksi kysymys on myöskin tämä jälkijättöisyyden vika, mikä meissä suomalaisissa on. Eli täällä äsken muun muassa edustaja Heinonen nosti esiin tämän lakimuutoksen, joka tehtiin viime kaudella, jolla terroristisessa tarkoituksessa Isisin alueelle matkustaminen kriminalisoitiin, ja se tuli voimaan 2016. Mutta siihen sisältyy kaksi ongelmaa, minkä vuoksi sitä lain tulkintaa ei voida riittävän hyvin toteuttaa henkilöiden kohdalla: se, että ensinnäkin moni heistä oli jo matkustanut sinne ennen tämän lain voimaantuloa, ja sitten toisaalta myöskin se, miten näytetään toteen se, että kysymys on nimenomaan terroristisesta tarkoituksesta. Siinä mielessä sotatoimialueelle matkustamisen kriminalisointi jo ennalta olisi hyvin tärkeää. Nyt kun Isis mahdollisesti lähtee tekemään uutta kalifaattia jonnekin toiseen paikkaan ja me näemme, mihin se sitten muovautuu, niin silloin voidaan hyvinkin tarkkarajaisesti osoittaa maantieteellinen alue, minne matkustaminen voidaan kriminalisoida, jolloin jo siltä osin tulee yksiselitteiseksi, että se, joka sinne lähtee, tietää, mihin on ryhtymässä, ja se on silloin rangaistavaa.

Olen sitä mieltä, että me Suomessa olemme olleet kaiken kaikkiaan liian sinisilmäisiä lainsäädännössämme. Se kuvastaa ehkä hyvin meidän rikoslakimme ajattelua muutenkin. Olemme hyvin varovaisia lain muokkaamisessa sen suhteen, että rangaistusasteikkoa kiristettäisiin. [Puhemies koputtaa] Olemme liian sinisilmäisiä, ja tässä meidän on tultava realismin piiriin ja tehtävä samat muutokset, mitä muissa länsimaissa on tehty.

19.09 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kauma piti hyvän puheenvuoron. Varmaan on syytä vielä täydentää sillä tavalla, ettei kenellekään jää väärää käsitystä: kun sanoit, että Suomesta sotatoimialueelle matkustaminen on kriminali-

soitava — eikö niin — olen täsmälleen samaa mieltä. Siihen on varmasti syytä tässä yhteydessä tuoda se näkökulma, että on joitakin tahoja, joiden on syytä saada sinne edelleen jatkossakin matkustaa — kriisinhallintatehtävät, erilaisiin neuvotteluihin Suomen edustajana osallistuvat avustusjärjestöjen työntekijät ja näin poispäin. Varmasti tämä oli teidänkin ajatuksenne henki.

Näistä ihmisoikeuksista vielä. Herkästi sanotaan, että okei, olemme nyt tuomassa tällaista pamppulinjaa, mutta itse asiassa tämä on niin kuin pehmeää politiikkaa. Nämä ihmiset, jotka matkustavat terroristisessa tarkoituksessa, ovat polkemassa ihmisoikeuksia. He ovat ihmisiä, jotka ovat valmiita omassa viiteryhmässään terroristisissa järjestöissä käyttämään väkivaltaa, joka ylittää länsimaisen ihmisen kaikki olemassa olevat mielikuvituksen rajat. Siellä on orjuutta, siellä on absoluuttista naisten hyväksikäyttöä, puhumattakaan kokoontumisvapaudesta, sananvapaudesta, tämän tyyppisistä asioista. Mutta siis pelkästään jo orjuus: voisi ajatella, että orjuus on jotain sellaista, joka on jäänyt historiaan 1860-luvulla USA:n sisällissodan jälkeen ja myöhemmissä vaiheissa joissakin [Puhemies koputtaa] muissa maissa, mutta edelleen maailmassa on miljoonia ja miljoonia orjia. Minä en muista, mikä se luku on, oliko se 20 miljoonaa vai mikä se arvio on, mutta aivan käsittämättömän suuri luku, joka erilaisissa yhteyksissä on orjuudessa tai orjuutta muistuttavissa tilanteissa.

19.12 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Useat edustajat ovat nostaneet esille taannehtivuusongelman. On totta, että matkustaminen terroristisessa tarkoituksessa kriminalisoitiin vasta sen jälkeen, kun valtaosa niistä henkilöistä, jotka Syyrian ja Irakin konfliktialueille ovat lähteneet, oli jo sinne alueelle mennyt. On aivan totta, että tämä on ongelma taannehtivuuden kannalta eli tätä rikoslain rangaistussäännöstä ei näihin henkilöihin voida soveltaa, mutta juuri tämän takia edustaja Kauman lakialoitteessa esitämme, että myös sellaisen terroristijärjestön toimintaan osallistuvan henkilön kohdalla, joka on saanut tuomion tämän rangaistussäännöksen perusteella, jota esitämme rikoslakiin lisättäväksi, tämä tuomio johtaisi kansalaisuuden menettämiseen kaksoiskansalaisten osalta. Tämä olisi omiaan nyt paikkaamaan tätä taannehtivuuskiellon tuomaa ongelmaa.

19.13 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Vielä muutama huomio näihin esitettyihin näkökohtiin.

Tämä kysymys näistä kansainvälisistä sopimuksista ja niiden sitovuudesta, niin esimerkkinä tämä al-Holin leirin tapaus: Kun koko joukko lainoppineita otti sellaisen kannan julkisuudessa, että Suomella olisi velvoite auttaa aikuisia, mutta sitten oikeuskansleri ottikin kannan, ettei sellaista velvoitetta ole, ja samoja sopimuksia noudattavat pohjoismaiset maat ottivat sellaisen kannan, että aikuisia ei auteta, niin tämä tilanne on varsin erikoinen näiden kyseisten lainoppineiden uskottavuuden kannalta. Kuitenkaan näiden lainoppineiden uskottavuutta ei millään tavalla tämä tunnu vahingoittaneen, koska nämä samat henkilöt edelleenkin juoksevat, elleivät päivittäin niin viikoittain, eduskunnassa kuultavina asiantuntijoina lakivaliokunnassa, perustuslakivaliokunnassa nostamassa suuret kokouspalkkiot, ohjaamassa lainsäädäntötyötä tässä maassa, mitä tämä kansan valitsema eduskunta pystyy säätämään. Heidän tulkintansa näistä kansainvälisistä sopimuksista ja ihmisoikeussopimuksista vaikuttaa eduskunnan työhön enemmän kuin moni haluaisi kuvitellakaan.

Yleisemminkin, jos puhutaan kriminaalipolitiikasta, niin joissakin rikoksissa tuomitaan rangaistusasteikolla paljon jyrkempiä rangaistuksia kuin toisissa rikoksissa, joissa olisi periaatteessa sama rangaistusasteikko, ja ulkomaalaislain kirjain mahdollistaisi aivan erilaisia tulkintoja karkottamisesta kuin käytännössä toteutetaan. Hyvänä esimerkkinä tästä on tämä kansalaisaloite ulkomaalaisten seksuaalirikollisten karkottamisesta, joka olisi toteutuessaan suorastaan lieventänyt nykyistä lainsäädäntöä. Tilanne on siinä mielessä nurinkurinen, että kansalaiselle näyttäytyy aivan oikein, että karkotukset eivät toimi, karkotuksia haluttaisiin tiukentaa, mutta kuitenkin ehdotetaan lainsäädäntöä, joka olisi lievempi kuin nykyinen. Mistä tulee tämä ero tulkinnan ja lainsäädännön välillä? Ei se ole eduskunnan syytä, se on lainoppineiden syytä. Mitä tälle sitten pitäisi tehdä, onkin vaikeampi kysymys. Ihmiset näitä asioita tulkitsevat, ja epäilenpä, että näiden tulkitsevien ihmisten johdosta myös jatkossa on vaikeuksia saada näitä asioita oikealle tolalle.

19.15 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Jäin miettimään tuota edustaja Kiurun kysymystä siitä, voisiko kukaan sitten sinne sotatoimialueelle matkustaa, ja varmasti tähän joitakin poikkeuksia jouduttaisiin tekemään, muun muassa humanitäärinen tarkoitus ja niin edelleen. Se on sitten sitä lainsäädännön finanssipuolta, millä tavalla se hoidettaisiin.

Haluan myös tuoda esiin mielipiteeni siitä, että olen samaa mieltä kuin edustaja Mäkelä ja edustaja Halla-aho täällä aikaisemmin, että kyllä minustakin kansalaisuuden saamisen perusteita kannattaisi katsoa kriittisemmin kuin nyt on katsottu. Siellä on varmasti kiristämisen varaa siinä, kuinka pitkään täällä Suomessa oleskellaan ja kuinka hyvin esimerkiksi kieltä osataan. Erilaisten tutkimustenkin mukaan nimenomaan se kielen osaaminen on ollut aika iso kynnyskysymys monelle.

Sen lisäksi haluaisin vielä tuoda täältä kokoomuksen seitsemän kohdan listalta yhden asian esiin, ja se on, että Suomessa oleskeluluvalla ilman kansalaisuutta olleiden osalta tuomion terrorismiin osallistumisesta ulkomailla tulee johtaa karkotukseen ennen paluuta Suomeen ja että lakia tulee muuttaa sillä tavoin, että karkotuspäätös voisi koskea myös ulkomailla olevaa henkilöä ilman, että hän palaa edes käsittelyn ajaksi Suomeen. Minun mielestäni tämä olisi sellainen asia, joka myöskin siihen oikeusministerin työryhmään kannattaisi ottaa pohdittavaksi.

Sitten vielä lopuksi haluan todeta sen, että tietenkin terrorismirikosten osalta keskeistä on niiden ennalta ehkäiseminen, ja se on myöskin hyvin tärkeä osa sitä, minkä takia myöskin nämä lakialoitteet on tehty, mutta samalla tarvitaan myöskin viranomaisyhteistyötä. Esimerkiksi biometristen tunnisteiden välittäminen eri viranomaisille toisiin maihin ja matkustajalistojen välittäminen ja tämän tyyppiset asiat ovat hyvin tärkeätä työtä. Samoin kuin se, millä tavalla sitten sitä todistusaineistoa itse paikan päällä kerätään siellä kalifaatin alueella ja sieltä, mistä taistelijat ovat jo poistuneet. Todisteiden kerääminen tulee olemaan iso kysymys, kun näitä henkilöitä loppujen lopuksi saatetaan oikeuden eteen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

7. Lakialoite laeiksi kansalaisuuslain 33 a §:n ja rikoslain 34 a luvun 5 b §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 43/2019 vp Heikki Vestman kok ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu

19.18 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Tosiaan kannatan molempia näitä lakialoitteita ja toivon tosiaan, että lakivaliokunta nyt ottaisi asiallisesti nämä käsittelyyn, koska tarvetta lainsäädännön muuttamiseen ehdottomasti on, niin kuin tässä edellä on jo kuultu. Kun edellä keskustelu käytiin, mielestäni eduskunta oli siinä varsin yksituumainen näitten lakimuutosten tarpeellisuudesta, joten toivotaan, että valiokunta vie asiaa ripeästi eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 6. asiakohdassa]

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 28.2.2020 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.19.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola